

Varhaiskasvatuksen ja lasten- suojelun yhteistyö

**Jyväskylän kaupungin työntekijöiden koke-
muksia yhteistyöstä**

Ella Pulkkinen ja Alisa Rauhanen

Opinnäytetyö
Joulukuu 2017
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tekijä(t) Pulkkinen, Ella Rauhanen, Alisa	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Joulukuu 2017
	Sivumäärä 53	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyö Jyväskylän kaupungin työntekijöiden kokemuksia yhteistyöstä		
Tutkinto-ohjelma Sosiaali-alan tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Hintikka, Timo; Lautamo, Tiina		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välisen yhteistyön lähtökohtia Jyväskylässä. Tavoitteena oli kartoittaa yhteistyön toteutusta, sujuvuutta ja haasteita sekä kehittämiskohteita. Tutkimusaineisto kerättiin Webropol-kyselyllä Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun avohuollon työntekijöiltä. Aineiston analysoinnissa käytettiin määrällisiä ja laadullisia analysointimenetelmiä.</p> <p>Kyselyyn vastasi 18 varhaiskasvatuksen ja 7 lastensuojelun avohuollon työntekijää. Tutkimuksessa ilmeni, että varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä oli yhteistyötä, joka koostui lastensuojeluilmoitukseen liittyvistä toimenpiteistä, yhteistyöpalavereista ja konsultoinnista. Yhteistyö koettiin pääosin riittäväksi, mutta siinä ilmeni monenlaisia haasteita. Haasteina pidettiin erityisesti työntekijöiden välisen vuorovaikutuksen ja tiedonkulun vähäisyyttä. Yhteistyötä estävinä tekijöinä työntekijät näkivät ajanpuutteen ja resurssien niukkuuden, vaihtoehtojen vähäisyyden sekä lastensuojelun avohuollon työntekijöiden nopean vaihtuvuuden.</p> <p>Tutkimuksesta ilmeni, että yhteistyötä oli yritetty kehittää, mutta kehittämistarpeita oli edelleen runsaasti. Työntekijöiden tulisi tutustua toisiinsa ja toistensa työnkuvaan säännöllisten tapaamisten ja koulutusten kautta sekä sitoutua kehittämistyöhön. Kynnys yhteydenottoihin madaltuisi, kun työntekijät tuntisivat toisensa paremmin ja olisivat avoimia yhteistyölle. Vastakkainasettelun sijaan varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun avohuollon työntekijöiden tulisi tehdä työtä yhdessä lapsen ja perheen parhaaksi. Yhteisillä pelisäännöillä ja toisen ammattitaidon kunnioituksella saataisiin yhteistyölle nykyistä paremmat lähtökohdat.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Lastensuojelu, lastensuojelun avohuolto, varhaiskasvatus, moniammatillinen yhteistyö		
Muut tiedot		

Author(s) Pulkkinen, Ella Rauhanen, Alisa	Type of publication Bachelor's thesis	Date December 2017
	Number of pages 53	Language of publication: Finnish
		Permission for web publica- tion: x
Title of publication Collaboration between early childhood education and child welfare Employees' experiences of collaboration in the City of Jyväskylä		
Degree programme Degree Programme in Social Services		
Supervisor(s) Hintikka, Timo; Lautamo, Tiina		
Assigned by		
Description <p>The purpose of study was to investigate the basics of collaboration between early child-hood education and child welfare services in the City of Jyväskylä. The aim was to examine the implementation, expediency, challenges and development of the collaboration. The data was collected by using a Webropol survey aimed at the employees of early childhood education and preventive child welfare in the City of Jyväskylä. The study was analysed by using statistical and qualitative analysis methods.</p> <p>There were 18 early childhood education employees and seven employees from the preventive child welfare services who responded to the survey. The study revealed that the collaboration between the employees consisted of measures taken with child welfare notifications, meetings and consultations. The collaboration was mainly found to be sufficient, but there were still many challenges in it. The challenges were especially the paucity of interaction and flow of information. According to the responses, the preventing factors in the collaboration were lack of time, resources and professional secrecy as well as the high turnover of the preventive child welfare employees.</p> <p>The study revealed that even if there had been attempts to develop the collaboration, there were still many development needs. Regular meetings and trainings could support the employees in learning to know each other and each other's job descriptions. The employees should be committed to development work. When the employees know each other better and are open to collaboration, it would be easier to contact others. Instead of confrontations, early childhood education and preventive child welfare employees should work together for children and their families. Common rules and respect the others' professional skills would provide better starting points for the collaboration.</p>		
Keywords (subjects) Child welfare, preventive child welfare, early childhood education, multicultural collaboration		
Miscellaneous		

Sisälllys

1	Johdanto	3
2	Varhaiskasvatus	5
2.1	Varhaiskasvatuksen perusteet ja lähtökohdat	5
2.2	Varhaiskasvatuksen tehtävät.....	6
2.3	Varhaiskasvatus ennaltaehkäisevänä palveluna	7
2.4	Varhaiskasvatus Jyväskylässä	9
3	Lastensuojelu	10
3.1	Lastensuojelun perusteet ja lähtökohdat.....	10
3.2	Lastensuojeluprosessi.....	11
3.3	Lastensuojelun avohuolto	13
3.4	Päivähoito lastensuojelun avohuollon tukitoimena.....	14
3.5	Lastensuojelu Jyväskylässä	15
4	Moniammatillinen yhteistyö	16
4.1	Moniammatillinen yhteistyö sosiaali- ja varhaiskasvatusalalla.....	16
4.2	Moniammatillisen yhteistyön haasteet ja kehittäminen	17
4.3	Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö	19
5	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite	21
6	Tutkimuksen toteutus	22
6.1	Tutkimusmenetelmä.....	22
6.2	Aineiston keruu.....	23
6.3	Aineiston kuvaus.....	24
6.4	Aineiston analysointi	25
7	Tutkimustulokset	27
7.1	Työntekijöiden kokemukset yhteistyöstä.....	27

	2
7.2 Yhteistyön haasteet työntekijöiden kokemana.....	29
7.3 Yhteistyön kehittäminen	33
8 Johtopäätökset	37
9 Pohdinta	39
9.1 Tutkimuksen arviointi	39
9.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	41
9.3 Hyöty ja jatkotutkimusehdotukset	43
Lähteet	45
Liitteet	49
Liite 1. Webropol-kysely	49
Liite 2. Saatekirje	52
Liite 3. Muistutusviesti kyselystä	53
Kuviot	
Kuvio 1. Lastensuojeluprosessi	12
Kuvio 2. Työntekijöiden työskentelyaika työtehtävässä	24
Kuvio 3. Työntekijöiden kokemukset yhteistyön riittävydestä	28
Kuvio 4. Työntekijöiden kokemukset yhteistyön haasteista.....	29
Kuvio 5. Yhteistyön kehittäminen	34
Taulukot	
Taulukko 1. Avointen kysymysten analysointi	26

1 Johdanto

Tässä tutkimuksessa tutkitaan varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välistä moniammatillista yhteistyötä. Tutkimuksen tarkoituksena on tuoda esille varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välisen yhteistyön toteutus, sujuvuus ja haasteet sekä kehittämiskohteet. Tutkimuksen tavoitteena on kartoittaa yhteistyötä sekä siinä ilmeneviä haasteita ja kehittämistarpeita varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työntekijöiden kokemana.

Varhaiskasvatus on vakiintuneena käsitteenä uusi. Aiemmin varhaiskasvatuksesta on puhuttu päivähoitona, mutta käsite varhaiskasvatus on uuden Varhaiskasvatuslain ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden myötä vakiintunut niin kuntien käsitteistössä, kuin varhaiskasvatuksen ammattilaisten kielessä. (Eerola-Pennanen, Vuorisalo & Raittila 2017, 21) Tässä tutkimuksessa käytetään termejä varhaiskasvatus ja päivähoito, riippuen lähdekirjallisuuden vuosiluvusta, tarkoittaen kuitenkin termeillä samaa.

Moniammatillinen yhteistyö on merkittävässä asemassa nyky-yhteiskunnassa, sillä työelämän eri organisaatiot ovat kehittyneet tiimipohjaisiksi. Sosiaali- ja terveystalalla tiimipohjaista, asiakaslähtöistä ja yhteisöllistä asiantuntijatyötä kutsutaan moniammatilliseksi yhteistyöksi, jossa tiimit arvioivat ja kehittävät omaa toimintaansa itsenäisesti. Käytännössä moniammatillisen yhteistyön soveltaminen on kuitenkin osoittautunut haasteelliseksi. (Isoherranen 2012, 5.)

Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö on ennaltaehkäisevää toimintaa, jolla halutaan tukea lasta ja perhettä vaikeissa elämäntilanteissa (Moisio, Majuri-Naappi, Kauppinen & Pelkonen 2014, 3). Päivähoitoa pidetään luontevana paikkana ennaltaehkäisevälle lastensuojelulle, sillä siellä perheiden kriisiytyneet tilanteet voidaan havaita jo varhaisessa vaiheessa (Lastensuojelun ja päivähoidon yhteistyötä kehitettävä 2012). Ehkäisevänä työnä pidetään lapsen ja vanhemman tukemista ja auttamista kaikissa perheiden kohtaamistilanteissa ja se koetaan luontevana osana ammattilaisten työtä (Korkalainen 2010, 2). Yhteistyö ei kuitenkaan aina välttämättä

toimi niin kuin pitäisi. Väärinkäsityksiä työnjaosta ja toimintatavoista, lastensuojelun leimaavaa mainetta sekä toisen työn ymmärtämättömyyttä voidaan pitää yhteistyötä hankaloittavina tekijöinä. (Lastensuojelun ja päivähoiton yhteistyötä kehitettävä 2012.)

Vuonna 2016 varhaiskasvatukseen Suomessa osallistui 234 946 lasta, joka on noin 68,1% väestön 1-6 vuotiaista lapsista (Varhaiskasvatus 2016, 2). Päivähoitossa lasta ja hänen perhettään tavataan päivittäin ja lapsi viettää suurimman osan ajastaan arkisin päivähoitossa, joten ennaltaehkäisevän lastensuojelun kannalta sitä voidaan pitää optimaalisena paikkana varhaiseen puuttumiseen. (Lastensuojelun ja päivähoiton yhteistyötä kehitettävä 2012.) Varhaisen puuttumisen näkökulmasta moniammatillinen yhteistyö ja sen onnistuminen ovat tärkeitä. Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun tulisi tehdä yhteistyötä lapsen ja perheen tukemiseksi jo varhaisessa vaiheessa. Varhaiskasvatukseen osallistuvan lapsimäärän ansiosta, varhaiskasvatuksessa pystytään tavoittamaan suuri määrä lapsia ja perheitä. Etenkin tämän vuoksi varhaiskasvatuksella on merkittävä rooli ennaltaehkäisevässä lastensuojelussa. Tästä syystä on myös tärkeää, että moniammatillinen yhteistyö varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä toimii ja sitä tulisikin kehittää säännöllisesti.

Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä on tutkittu Jyväskylässä aiemmin vuonna 2000. Tutkimuksessa on ollut tavoitteena kartoittaa yhteistyön lähtökohtia, haasteita ja kehittämiskohteita. Tutkimuksen tuloksista ilmenee, että yhteistyöhön ollaan oltu pääasiassa tyytyväisiä, mutta siitä löytyy kuitenkin useita puutteita. Suurimpina ongelmina nousevat tiedonkulku, ajanpuute ja työntekijöiden vaihtuvuus. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että yhteistyön tulisi olla säännöllisempää ja avoimempaa. (Jalkanen & Kytönen 2000, 33, 44.) Jyväskylässä on myös vuosina 2008-2010 kehitetty lastensuojelun, perhetyön ja päivähoiton yhteistyötä. Tällöin laadittiin päivähoiton ja lastensuojelun toimintamalli, joka pilotoitiin yhdellä asuinalueella Jyväskylässä. (Korkalainen 2010, 1.) Yhteistyön tilanne on kuitenkin syytä kartoittaa nyt uudelleen, sillä edellisestä tutkimuksesta ja kehittämistyöstä on kulunut jo aikaa ja lainsäädäntö sekä käytänteet ovat muuttuneet sen jälkeen.

Tutkimuksen teoriaosuudessa kuvataan varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun perusteita ja tavoitteita yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Varhaiskasvatusta käsitellään lainsäädännön ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kautta tuoden esiin päivähoitoon tehtävät ja roolin ennaltaehkäisevänä palveluna. Myös lastensuojelun käsitettä lähestytään lainsäädännön kautta sekä korostetaan lastensuojelun avohuoltoa ja päivähoitoa sen tukitoimena. Keskeisenä osana teoriassa toimii moniammatillinen yhteistyö, joka kulkee läpi teoriaosuuden. Moniammatillisessa yhteistyössä korostuu erityisesti varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö, mutta sitä käsitellään yleisesti myös sosiaali- ja varhaiskasvatusalan näkökulmasta tuoden esiin sen haasteet ja kehittämisen. Teoriaosuuden jälkeen kuvataan tutkimuksen toteutusta, tutkimustuloksia sekä johtopäätöksiä. Lopuksi arvioidaan tutkimuksen onnistumista, tulosten eettisyyttä ja luotettavuutta sekä tuodaan esiin jatkotutkimusehdotuksia ja tutkimuksen hyötyjä omalle ammattikunnalle.

2 Varhaiskasvatus

2.1 Varhaiskasvatuksen perusteet ja lähtökohdat

Varhaiskasvatus on yhteiskunnallinen palvelu, jonka päätehtävänä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 14). Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen suunnitelmallista ja tavoitteellista kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. (L 36/1973, 1§) Sen tavoitteena on antaa kaikille lapsille tasavertaiset mahdollisuudet saada varhaiskasvatusta sekä taata lapsille turvallinen ja oppimista edistävä ympäristö, jossa lapsi saa mahdollisuuden vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on myös tunnistaa lapsen yksilölliset tuen tarpeet ja järjestää tukea tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. (L 36/1973, 2a§.)

Varhaiskasvatuksen tarkoituksena on tukea lapsen huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heille työelämään tai opiskeluun osallistumisen. Varhaiskasvatus toimii yhteistyössä lapsen huoltajan kanssa lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kehitystä tukien. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 14–17; L 36/1973, 2a§.)

Koivulan, Siippaisen ja Eerola-Pennasen (2017, 9) mukaan Karhula ja muut (2016) kertovat useiden tutkimusten osoittaneen varhaiskasvatuksen vaikuttavan pitkälle lapsen ja nuoren elämään. Varhaiskasvatus luo pohjan lapsen oppimiselle, jossa lasta tuetaan yksilöllisesti, mutta sillä on rooli myös tasa-arvoisuuden luomisessa, sillä se mahdollistaa tasa-arvoisuuden lasten kouluttautumiseen ja yhteiskunnalliseen asemaan riippumatta lapsen kotitaustojen eroista. Koivulan ja muiden (2017, 9) mukaan Bennett (2008, 33-35) sekä Hujala ja muut (2016) kertovat varhaiskasvatuksen vaikuttavuudesta yhteiskunnassa sekä sen merkityksestä lapsen kehitykselle ja oppimiselle olevan ymmärretty ja todennettu, joka asettaa sille myös entistä suurempia odotuksia ja haasteita. Varhaiskasvatuksen tulee siis olla laadukasta ja sitä tulisi jatkuvasti kehittää.

Varhaiskasvatuksen järjestämiseen velvoittavat Suomen perustuslaki, varhaiskasvatustlaki, asetus lapsen päivähoidosta, sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 14–15). Varhaiskasvatusta ohjaavaan varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuuteen kuuluvat kolme erilaista suunnitelmaa, joista valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma on koko maanlaajuinen. Tämän lisäksi jokainen varhaiskasvatuksen järjestäjä laatii valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta oman paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman. Kolmas suunnitelma on lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma, joka takaa lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8-10.)

2.2 Varhaiskasvatuksen tehtävät

Kunnalla on velvollisuus varhaiskasvatuksen järjestämisestä. Kunta voi järjestää varhaiskasvatusta itse tai hankkia palveluita julkiselta tai yksityiseltä palveluntuottajalta. Varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai muuna varhaiskasvatuksena, kuten kerho- tai leikkitoimintana. Päiväkoti on kuitenkin varhaiskasvatuksen toimintamuodoista yleisin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 14, 17.)

Päivähoidon ydintehtäviä ovat lapsen hoito, kasvatus ja opetus. Näiden lisäksi perustehtäviin kuuluvat vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö, verkostotyö sekä lastensuojelun tukitoimi. (Koivunen 2013, 11.) Lapsen hoitoon kuuluu lapsen perustarpeista huolehtiminen, kuten ravinto, lepo, ulkoilu ja turvallinen ympäristö sekä ihmissuhteet. Hoidon tulisi olla turvallista ja lapsen hyvinvointia tukevaa. Kasvatukseen päivähoidossa liittyy olennaisena osana pedagogisuus. (Mts. 11–12.)

Jokaiselle päivähoidossa olevalle lapselle on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, johon kirjataan tavoitteet varhaiskasvatuksen toteuttamisesta lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukemiseksi sekä tavoitteiden saavuttamiseen tarvittavat toimenpiteet. Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan myös lapsen mahdolliset tuen tarpeet, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttamiseen liittyvät asiat. Päivähoidon henkilöstö laatii lapsen varhaiskasvatussuunnitelman yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa, huomioiden lapsen mielipiteen. Suunnitelman tekoon voi osallistua myös muut lapsen kanssa työskentelevät asiantuntijat tai viranomaiset. Suunnitelman toteutumista on seurattava vähintään kerran vuodessa tai tarpeen mukaan useammin. (L 36/1973, 7a§.)

2.3 Varhaiskasvatus ennaltaehkäisevänä palveluna

Huhtanen (2004b, 188-189) kertoo päivähoidossa olevan kautta aikojen pyritty ennaltaehkäisemään ongelmien syntyä ja korjaavilla toimenpiteillä vastaamaan lasten erityisen tuen tarpeisiin. Tutkimusten myötä on vahvistunut tieto siitä, että kouluikässä aloitetut korjaavat toimenpiteet eli interventiot eivät ole yhtä tuloksellisia, kuin ennen kouluikää aloitetut interventiot. Päivähoito on siis merkittävä sekä ennaltaehkäisevässä että korjaavassa roolissa. Myös lastensuojelulaki (L 417/2007, 3a§) määrittää päivähoidon kunnan järjestämäksi ehkäiseväksi lastensuojeluksi siellä annettavan tuen ja erityisen tuen perusteella.

Ennaltaehkäisevää tai korjaavaa toimintaa pidetään varhaisen puuttumisen ulottuvuuksina. Päivähoitojärjestelmä turvaa lapselle hoidon, kasvatuksen ja opetuksen

sekä tukee vanhempia mahdollistamalla työn tai opiskelun. Näin ollen päivähoitoa pidetään ennaltaehkäisevänä palveluna yhteiskunnassamme, sillä se jo itsessään instituutiona toimii ennaltaehkäisevässä roolissa. Korjaavaa toimintaa päivähoidossa voi olla erityislastentarhanopettajan ohjaus tai eri asiantuntijatahojen kuntoutus, kuten esimerkiksi puheterapia. Päivähoito kattaa siis molemmat varhaisen puuttumisen ulottuvuudet. (Huhtanen 2004a, 45.) Varhaisen puuttumisen yksi keskeisistä piirteistä on moniammatillinen lähestymistapa, jossa eri asiantuntijat toimivat yhteistyössä (Huhtanen 2004b, 189). Vincent (2015, 11) puhuu varhaisen vuorovaikutuksen oikea-aikaisuuden merkityksestä. Varhaisen puuttumisen ei pitäisi tapahtua pelkään lapsen varhaisessa iässä, vaan myös varhaisessa vaiheessa silloin, kun haasteet lapsen elämässä ovat ajankohtaisia.

Päivähoidon vahvuutena on pidetty sen kokonaisvaltaista näkemystä lapsesta. Kaikki lapsen päivähoidosta vastaavat henkilöt osallistuvat arjessa lapsen havainnointiin ja sitä kautta myös arviointiin. Päivähoidossa pystytään havaitsemaan lapsen kehitykseen, käyttäytymiseen tai olemukseen liittyviä huolia. Näihin huoliin puuttuminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jo pikkulapsivaiheessa, voidaan ehkäistä suurempien haasteiden syntymistä. (Huhtanen 2004a, 46, 68-69.) Kun lapsi tarvitsee yksilöllisempää tukea varhaiskasvatuksessa, myös yhteistyö lapsen vanhempien kanssa tihenee. Vanhemmat tuntevat oman lapsensa lähtökohdat ja ovat tärkeässä asemassa, kun lapsen tukitoimia arvioidaan ja järjestetään. Samalla kun lasta tuetaan varhaiskasvatuksessa, varhaiskasvatuksen työntekijät voivat tukea lapsen vanhempia. (Turja 2017, 157.)

Lastensuojeluilmoitusvelvollisuus

Päivähoidon henkilökunnalla on lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus ja henkilökunnan on tehtävä lastensuojeluilmoitus, mikäli heillä nousee huoli lapsen hoitoon tai kasvatukseen liittyvästä laiminlyönnistä, lapseen kohdistuvasta väkivallasta tai pahoinpitelystä, vanhempien päihde- tai mielenterveysongelmista, lapsen fyysisten tarpeiden tyydyttämisen puutteista, lapsen poikkeavasta käytöksestä tai muusta oireilusta. (Huhtanen 2004, 69; L 417/2007, 25 §.)

Lasten ja perheiden kanssa työskentelevillä sosiaali- ja terveydenhuollon, päivähoidon, koulun, nuorisopalvelujen, seurakunnan ja poliisin sekä monilla muilla työntekijöillä on lastensuojelunlaissa erityinen ilmoitusvelvollisuus. Yhteydenotto lastensuojeluun tehdään usein yhteistyössä lapsen ja hänen vanhempiensa kanssa. (Lastensuojeluilmoitus n.d.)

Ihanteellisessa tilanteessa päivähoidon henkilökunta voi tehdä lastensuojeluilmoituksen yhteistyössä huoltajien kanssa. Yhteistyön kannalta on kuitenkin suotavaa ilmoittaa huoltajille ottavansa yhteyttä lastensuojeluun huolen aiheesta, mikäli lastensuojeluilmoituksen tekeminen yhdessä ei ole mahdollista. Lastensuojeluilmoituksen saamaan lastensuojelun työntekijällä on velvollisuus ryhtyä tutkimaan tilannetta ja aloittaa tarvittavat tukitoimet. (Eriksson & Arnkil 2012, 33-34.)

2.4 Varhaiskasvatus Jyväskylässä

Jyväskylässä varhaiskasvatusta järjestetään sekä kunnallisissa että yksityisissä päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa, kuten lasten kerhoissa, perhekerhoissa ja perhekahviloissa. Lisäksi varhaiskasvatusta on tarjolla vuorohoitona ja ruotsin kielellä. Esiopetus kuuluu osaksi varhaiskasvatusta ja sitä järjestetään päiväkodeissa, koulun tiloissa sekä yksityisissä päiväkodeissa. Jyväskylässä varhaiskasvatuksen ydintehtävänä on lapsen hyvinvoinnista huolehtiminen järjestämällä laadukkaita, monimuotoisia ja taloudellisesti vastuullisia varhaiskasvatuspalveluita lapsiperheille. Varhaiskasvatuspalveluita Jyväskylä kehittää ja järjestää yhteistyössä Hankasalmen, Laukaan, Muuramen, Petäjäveden, Toivakan, Luhangan ja Uuraisten kanssa. (Jyväskylän varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

Jyväskylän varhaiskasvatuksessa painottuvat lapsen osallisuus ja yhteistoiminnallinen oppiminen. Lapset otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun ja lapsia pyritään kuulemaan kaikissa arjen tilanteissa. Jyväskylässä halutaan korostaa myös henkilöstön vuorovaikutuksen ja kohtaamisten sensitiivisyyttä. (Jyväskylän varhaiskasvatussuunnitelma 2017.) Varhaiskasvatuksen arvoperustana Jyväskylässä toimivat luottamus, rohkeus, luovuus ja välittäminen. Nämä arvot ovat osana Jyväskylän kaupunkistrategiaa ja ne toimivat arvoperustana kaikilla Jyväskylän kaupungin toimialueilla. (Mts. 2.)

Jyväskylässä on yhteensä 120 päiväkotia, joista 54 on kaupungin omia päiväkoteja ja loput yksityisten palveluntuottajien päiväkoteja (Päiväkodit 2017).

3 Lastensuojelu

3.1 Lastensuojelun perusteet ja lähtökohdat

Lastensuojelun perustana ovat YK:n lapsen oikeuksien sopimus (1989) sekä lastensuojelulaki (2007). YK:n lapsen oikeuksien sopimus pohjautuu lapsen edun ensisijaisuuden periaatteelle. Sopimus perustuu lapsen oikeuteen tulla suojelluksi ja kuulluksi sekä lapsen oikeuteen saada hoivaa osakseen niin kotona, kunnassa kuin valtiossa. (Mahkonen 2010, 84.) Lastensuojelulaki (417/2007) kattaa lastensuojelun yleiset säännökset Suomessa. Näitä säännöksiä ovat muun muassa lastensuojelun järjestämistä koskevat määräykset, lapsen osallisuutta, asiakkuuden alkamista ja menettelyä säätelevät pykälät.

Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata sekä lapsen oikeudet että etu huomioiden perheen tarvitsemat lastensuojelun tukitoimet ja palvelut. Lain avulla pyritään edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi sekä lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun toteuttamisessa. Lisäksi lain tarkoituksena on parantaa lapsen vanhempien tai huoltajien oikeusturvaa lastensuojeluun liittyvässä päätöksenteossa. (Mahkonen 2010, 49.) Lastensuojelulain periaatteina toimivat lapsen suotuisan kehityksen ja hyvinvoinnin tukeminen. Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lastensuojelun on pyrittävä ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin. (L 417/2007, 4§)

Tiivistettynä lastensuojelulain tavoitteita ovat lasten ja nuorten kasvuolojen kehittäminen, huoltajien tukeminen kasvatuksessa, lapsen fyysisen ja psyykkisen koskemattomuuden sekä edun turvaaminen ja vaaliminen. Lisäksi tavoitteita ovat perhekeskeisyys sekä optimaalisuus kaikissa toimissa ja väliintuloissa. (Mahkonen 2010, 67.)

3.2 Lastensuojeluprosessi

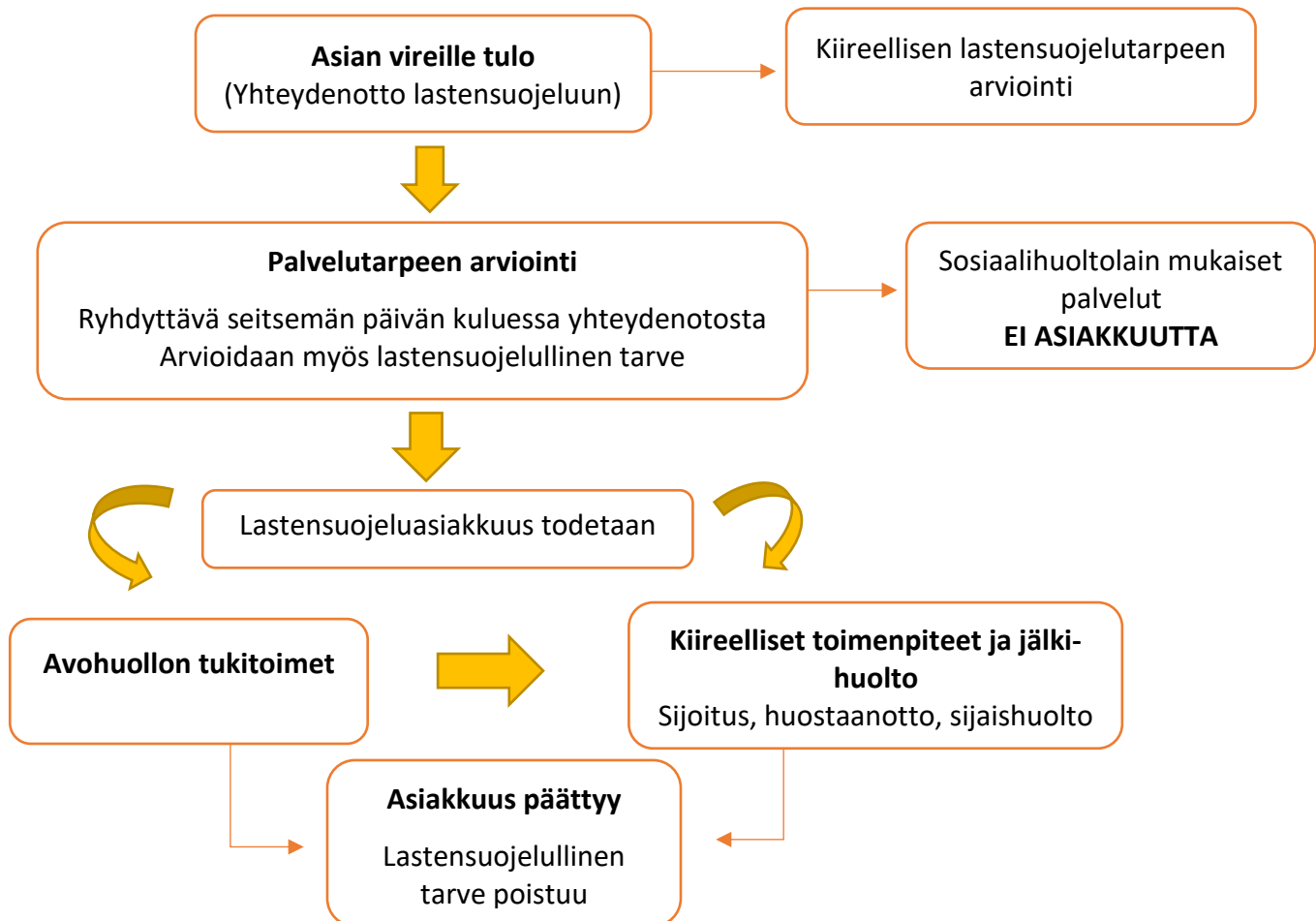
Lastensuojelussa pyritään aina ennaltaehkäisevään sosiaalityöhön ja noudatetaan lievimmän riittävän toimenpiteen periaatetta. Ennaltaehkäisevää lastensuojelua annetaan esimerkiksi opetuksessa, nuorisotyössä, päivähoidossa tai äitiys- ja lastenneuvolassa silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkuudessa (L 417/2007, 3§.)

Lastensuojeluasia tulee vireille lapsen tai perheen omasta yhteydenotosta tai kun lastensuojelun työntekijä saa tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta muulta taholta. Uuden sosiaalihuoltolain mukaan kaikille asiakkaille tehdään palvelutarpeen arviointi, jonka yhteydessä voidaan selvittää myös lastensuojelullinen tarve, mikäli siihen on tarvetta. Lastensuojelun työntekijän tulee kuitenkin välittömästi selvittää se, tarvitseeko lapsi kiireellistä apua. Lastensuojelun asiakkuus alkaa vasta silloin, jos palvelutarpeen arvioinnin perusteella arvioidaan, että lastensuojelun asiakkuus on tarpeen. Palvelutarpeen arviointiin on ryhdyttävä seitsemän päivän kuluessa siitä, kun on tullut tieto mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta. Lastensuojelutarpeen selvityksestä tehdään yhteenveto ja mikäli asiakkuuden tarve todetaan, laaditaan asiakkaalle asiakassuunnitelma yhteistyössä huoltajien kanssa. (Hämäläinen-Anttila 2017, 230.)

Lastensuojeluasiakkuuden alettua sosiaalityöntekijä järjestää asiakkaalle sosiaalipalveluja sen mukaisesti, kuin hän on lapsen asioista arvioinut niiden tarpeen. Palveluiden järjestämisessä tulee huomioida lapsen ja vanhemman asiakassuunnitelma. Asiakassuunnitelmassa ei kuitenkaan luetella pelkästään annettuja tuen muotoja, vaan siinä tulee myös arvioida sitä, miten eri toimenpiteet vaikuttavat todennäköisesti lapsen hyvinvointiin ja elämäntilanteeseen. Sosiaalipalveluiden lisäksi asiakkaalle on

myös tarpeen mukaan järjestettävä muiden sektoreiden palveluita asiakkaan terveyden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi (Hämeen-Anttila 2017, 233-234).

Kaikki lapsen tai nuoren tarvitsemien lastensuojelutoimenpiteiden järjestämiseen vaikuttavat tiedot tulee kirjata. Dokumentointi on tärkeä osa lastensuojeluprosessia ja olennaista asiakkaan oikeuksien kannalta. Työntekijän tulee dokumentoida toimenpiteiden suunnittelu, toteuttaminen sekä seurantaan koskeva tieto. Dokumentointia hyödynnetään esimerkiksi päätösten tai hallinto-oikeuteen tehtävien tahdonvastaisten huostaanottoa koskevien hakemuksien perustelemisessa. (Hämeen-Anttila 2017, 236.) Lastensuojeluprosessia havainnollistettu kuviolla (**kuvio 1.**) lastensuojelulakia (L 417/2007) soveltaen.

Kuvio 1. Lastensuojeluprosessi

3.3 Lastensuojelun avohuolto

Lastensuojelun avohuollon tukitoimiin sosiaalihuolto ryhtyy heti, kun lastensuojelun tarve on todettu (L 417/2007, 34§). Avohuollon tukitoimia järjestetään perheelle asiakassuunnitelman pohjalta, joista on tehtävä erillinen päätös. Sopivia tukimuotoja tulee räätälöidä siten, että perhe kokee saavansa niistä tarvittavaa tukea ja ne turvaavat lapsen hyvinvoinnin. (Taskinen 2012, 71.) Lastensuojelun avohuollon tukitoimia ovat muun muassa päivähoito, perhekuntoutus, laitoshoido, tehostettu perheytyö, taloudellinen tai muu tuki esimerkiksi lapsen koulunkäynnissä, asumisessa, ammatin tai asunnon hankinnassa sekä harrastuksissa. Lisäksi lapsi voidaan sijoittaa lyhytaikaisesti yksin avohuollon tukitoimena silloin, jos lasta ei voida sijoittaa lapsen edun mukaisesti yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa. Sijoittaminen avohuollon tukitoimena edellyttää, että se tapahtuu lapsen tuen arvioimisen tukemiseksi, lapsen kuntouttamiseksi tai lapsen huolenpidon väliaikaiseksi järjestämiseksi. Sijoitukseen vaaditaan lapsen huoltajan ja 12 vuotta täyttäneen lapsen suostumus. (L 417/2007, 36-37§.)

Avohuollon tukitoimien avulla pyritään vaikuttamaan myönteisesti lapsen kehitykseen ja tukemaan vanhemmuutta. Tärkeänä tekijänä pidetään lisäksi yhteistyökykyä niin lapsen, kuin vanhempien tai huoltajien kanssa. Avohuoltoa toteutettaessa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän tulee tavata lasta riittävän usein henkilökohtaisesti. Tapaaminen voidaan järjestää myös ilman huoltajan suostumusta. (Taskinen 2012, 69-70.)

Hämeen-Anttilan (2017, 225-226) kirjoituksessa Laihon (2011) mukaan lastensuojelun asiakasmäärät ovat viime vuosina kasvaneet voimakkaasti. Vuonna 2014 lastensuojelun sosiaalityön asiakkaana ja avohuollollisten tukitoimien piirissä oli yhteensä 90 269 lasta ja nuorta, kun esimerkiksi vuonna 2008 lukumäärä oli yli 67 000. Lastensuojeluilmoitukset tilastoitiin vuodesta 2008 lähtien, kun kunnat veloitettiin perustamaan rekisteri tätä varten. Vuosina 2008-2011 lastensuojeluilmoitusten määrä kasvoi yhteensä 28%. Vuonna 2014 lastensuojeluilmoitus tehtiin 63 707 lapsesta.

3.4 Päivähoito lastensuojelun avohuollon tukitoimena

Päivähoito on yksi avohuollon tukitoimista, jonka järjestäminen lapselle ehkäisevän lastensuojelun näkökulmasta on erityisen tärkeää. Sosiaalityöntekijän laatimassa lapsen asiakassuunnitelmassa voidaan tuoda esiin lapsen päivähoiton järjestämiseen liittyviä seikkoja liittyen hoitoaikoihin sekä erityisen avun ja tuen järjestämiseen päivähoitossa. (L 417/2007, 36 §; Rätty 2015, 320.)

Lastensuojelun työntekijät voivat suositella tai velvoittaa perhettä päivähoitosta. Lastensuojelun tukitoimesta on tullut yksi päivähoiton perustehtävistä, jossa päivähoito tukee vanhempia kasvatuksessa, mutta myös huolehtii siitä, että lapsen perustarpeet tulevat tyydytetyksi. Päivähoiton turvallinen ympäristö, perushoito, päiväjärjestys, ihmissuhteet ja pedagoginen toiminta tukevat lasta. Lapsen oleminen päivähoitossa tukee kotikasvatusta ja on merkityksellistä etenkin niiden lasten kohdalla, jotka tulevat yksipuolisista oloista tai joilla on kotona tarjolla vain vähän virikkeitä. (Koivunen 2013, 16.)

Päivähoito lastensuojelun avohuollon tukitoimena on tarkoitus olla tukena esimerkiksi lapsen päivärhythmissä tai vanhemman jaksamisessa. Tukitoimesta tulee määrittellä asiakassuunnitelmassa, josta ilmenee varhaiskasvatuksen lastensuojelullinen tavoite, suunnitelma sekä seuranta. Vastuu yhteistyösuunnitelman tekemisestä on sosiaalityöntekijällä ja päiväkodin johtajalla ja se tehdään yhdessä asiakkaan, sosiaalityöntekijän ja päivähoitopaikan kanssa. (Moisio, Majuri-Naappi, Kauppinen & Pelkonen 2014, 6.)

Kainulaisen (2007, 70) tutkimus osoittaa, että päivähoito lastensuojelun avohuollollisena tukitoimena on yhteistyön näkökulmasta haastava ja monitahoinen prosessi, joka vaatii taidokasta moniammatillista yhteistyötä. Perhe nähdään avohuollon tukitoimen yhteistyöprosessin keskiössä ja tämän vuoksi yhteistyön tekeminen perheen kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Lisäksi tutkimuksessa esitetään päivähoitoympäris-

tön vaikutukset lapseen myöhemmässä elämässä. Päivähoito lastensuojelun avohuollon tukitoimena voi olla merkittävänä tekijänä lapsen syrjäytymisen ehkäisyssä. (Mts. 71-72.)

3.5 Lastensuojelu Jyväskylässä

Jyväskylässä lastensuojelutyön periaatteena on lapsen, nuoren ja hänen perheensä tukeminen siten, että lapsi voi asua ensisijaisesti omassa kodissaan. Lastensuojelutyötä tehdään yhteistyössä niin eri viranomaisien kuin perheen ja lähiverkoston kanssa. Jyväskylässä lastensuojelun yhteistyökumppaneina toimivat esimerkiksi päivähoito, neuvola, koulu ja nuorisotyö. (Lastensuojelu 2017.)

Jyväskylässä suurin osa lastensuojelutyöstä tehdään avohuollon sosiaalityönä. Sosiaalityötä tehdään esimerkiksi keskustelujen, ohjauksen ja neuvonnan työmenetelmillä. Lisäksi perheelle järjestetään tarvittaessa avohuollon tukitoimia. Lasta ja perhettä tukevia palveluja ovat esimerkiksi päivähoito, perhetyö, koulunkäynnin ja harrastusten tukeminen ja tukihenkilö- tai tukiperhetoiminta. Nuoria voidaan tukea myös opinto-, työ- ja asuntoasioissa. (Lastensuojelu 2017.)

Jyväskylässä lastensuojelutyötä tehdään ja sitä koskevia asioita käsitellään Tapionkadun sekä Korpilahden sosiaaliasemilla. Lastensuojeluilmoitukset sekä sosiaalihuoltolain mukaiset yhteydenotot käsitellään Tapionkadun sosiaaliasemalla Jyväskylässä. Lisäksi Tapionkadun sosiaaliasemalta saa lastensuojelullista apua eri tilanteissa. Lastensuojelupalveluista lastensuojelutarpeen selvityksen, avohuollon sosiaalityö sekä lastensuojelun avohuollon tukitoimet ovat keskitetty Tapionkadun sosiaaliasemalle. Lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijät työskentelevät asuinalueittain jae- tuissa tiimeissä. Aluetiimeissä hoidetaan lastensuojelun avohuollon asiakkaina olevien lasten sosiaalityö. (Tapionkadun sosiaaliasema 2017.) Korpilahdella puolestaan hoidetaan aikuissosiaalityöhön, toimeentulotukeen ja lastensuojelun avohuoltoon liittyviä palveluita (Korpilahden sosiaaliasema 2017).

Ennakkotietojen mukaan vuonna 2016 Jyväskylässä lastensuojelun avohuollon asiakkaana olleita 0-20 vuotiaita lapsia ja nuoria oli yhteensä 2386, joka tarkoittaisi sitä, että vuodesta 2015 määrä on vähentynyt 0,1 prosenttia (Ennakkotieto: Lastensuojelu 2016).

4 Moniammatillinen yhteistyö

4.1 Moniammatillinen yhteistyö sosiaali- ja varhaiskasvatusalalla

Perheiden ja lasten monimuotoisten ongelmien kohtaaminen edellyttää useimmiten yhteistyötä eri työntekijöiden välillä. Moniammatillisessa yhteistyössä on kyse siitä, että eri tahojen työntekijät kokoavat ammattitaitonsa yhteen ja pyrkivät yhdessä hakemaan ratkaisuja ja menettelytapoja eri ongelmatilanteisiin. (Huhtanen 2004a, 85.)

Moniammatillinen yhteistyö mahdollistaa näkemään potilaan, asiakkaan tai perheenjäsenen tilanteen monesta näkökulmasta erilaisissa organisaatioissa toimivien työntekijöiden välillä. Moniammatillinen yhteistyö edellyttää osapuolten roolien selkeyttä, päätöksentekoon osallistumista ja vastuuta. Lisäksi sen osaaminen perustuu sekä perusasiantuntemukseen että erityisosaamiseen. Asiantuntijat seisovat oman alansa ja tietonsa takana moniammatillisissa ja monitieteisissä ratkaisutilanteissa ja arvostavat myös toisten asiantuntijuutta sekä luottavat siihen. (Isoherranen 2008, 15-17.)

Moniammatillisen yhteistyön tavoitteena on yhteistyön avulla päästä ongelmanratkaisuun tai päätöksentekoon yhdistämällä tiedot ja taidot eri asiantuntijoiden kesken. Keskeisenä moniammatillisessa yhteistyössä on kaiken tiedon ja osaamisen prosessoiminen yhteen ja lopulta tavoitteeseen pääseminen. (Isoherranen 2008, 34.) Isoherranen (2008, 34) kertoo, että moniammatillista yhteistyötä voidaan kuvailla asiakaslähtöisenä työnä sosiaali- ja terveysalalla ja siinä pyritään huomioimaan asiak-

kaan elämän kokonaisuus sekä hänen hoito- ja hoivapolkunsa. Tärkeänä taitona moniammatillisessa yhteistyössä pidetään vuorovaikutustaitoja sekä sitoutumista yhteistyöhön. (Mts. 25.)

Varhaiskasvatusalalla arviointiin ja tuen järjestämiseen tarvitaan usein ulkopuolista tietoa ja taitoa sekä lisäresursseja. Lapsen, hänen huoltajansa ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan lisäksi arvioinnissa sekä tukitoimien suunnittelussa ja järjestämisessä on usein monia eri alojen ammattilaisia. Tavallisimpia yhteistyökumppaneita ovat koulu sekä sosiaali- ja terveysalan eri toimijat, mutta myös vammaispalveluorganisaatiot sekä puhe-, toiminta- ja fysioterapian yksityiset palveluntuottajat. (Turja 2017, 152.)

Moniammatillinen yhteistyö on tärkeää, koska sillä voidaan vaikuttaa lasten ja nuorten sosiaalisen syrjäytymisen estämiseen. Lisäksi moniammatillinen yhteistyö on osana hyvinvointipolitiikan yleisissä piirteissä maailmanlaajuisesti. (Improving Inter-professional Collaborations: Multi-agency working for children's wellbeing N.d.) Pohjola ja Korhonen (2014) kertovat artikkelissaan, että moniammatillinen yhteistyö on myös asiakkaan tilanteen takia tärkeää ja on väitetty, että on lähes mahdotonta palvella tehokkaasti ilman eri ammattialojen yhteistyötä. Moniammatillisella yhteistyöllä voidaan vaikuttaa monialaisesti asiakkaan ongelmaan.

4.2 Moniammatillisen yhteistyön haasteet ja kehittäminen

Moniammatillinen yhteistyö voi olla parhaimmillaan tiimityötä, jossa yhteistyö toimii loistavasti, mutta yhtä lailla se voi olla myös toimimatonta. Tätä asiaa ei pidetä kuitenkaan yllättävänä, kun kootaan ryhmä eri ammattialojen ihmisiä erilaisella osaamisella. Yhteistyön onnistumisen kannalta on tärkeää, että jokainen tiimin jäsen tiedostaa sekä oman roolinsa että muiden moniammatillisen ryhmän jäsenten roolit. (How to work in multi-disciplinary teams 2005.)

Tuira (2017, 152) kuvaa moniammatillisen yhteistyön lisäävän parhaimmillaan yhteistä osaamista. Ammattilaisten eri koulutustaustat saattavat kuitenkin tuoda erilaisia käsityksiä koskien lapsen kehitystä, oppimista ja lapsuutta. Tuiran (2017, 152) mukaan Knowels (2009, 38-40) pitää tärkeänä, että yhteistyössä löydetään yhteinen kieli ja päästään yhteisymmärrykseen lapsen tukemiseksi. Lapsen ja hänen huoltajansa mukaan ottaminen sekä osallisuuden mahdollistaminen ja tukeminen ovat tärkeitä, kun puhutaan lasta koskevista asioista.

Moniammatillista yhteistyötä seuraa myös haasteet, eikä yhteistyö ole aina toimivaa ja mustavalkoista. Viranomaisten välisessä yhteistyössä erityisenä haasteena pidetään salassapitovelvollisuutta (Huhtanen 2004a, 92). Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/14§) määrittelee salassapidon ja vaitiolovelvollisuuden näin:

Sosiaalihuollon järjestäjä tai tuottaja taikka niiden palveluksessa oleva samoin kuin sosiaalihuollon luottamustehtävää hoitava ei saa paljastaa asiakirjan salassa pidettävää sisältöä tai tietoa, joka asiakirjaan merkittynä olisi salassa pidettävä, eikä muutakaan sosiaalihuollon tehtävissä toimiessaan tietoonsa saamaansa seikkaa, josta lailla on säädetty vaitiolovelvollisuus. Vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa ei saa paljastaa senkään jälkeen, kun toiminta sosiaalihuollon järjestäjän tai tuottajan palveluksessa tai tehtävän hoitaminen niiden lukuun on päättynyt.

Tietojen luovuttaminen on mahdollista asiakkaan tai edustajan, jolla on oikeudet tietojen vastaanottamiseen, nimenmukaisella suostumuksella. Lisäksi työntekijällä on oikeus luovuttaa asiakirjan tietoja muille tahoille asiakkaan hoidon ja huollon turvaamiseksi laadittujen pykälien mukaisesti, mikäli hän ei saa nimenomaista suostumusta asiakkaalta tai edustajalta. (L 812/2000, 16-17§.)

Haasteena moniammatillisessa yhteistyössä saattaa olla ajanpuute, joka vähentää yhteistyön merkitystä ja siihen paneutumista. Ajanpuute vaikuttaa tiedottamisen kulkuun, neuvotteluihin sekä konsultointiin. Työryhmän jäsenten määrä ja ammattiryhmien edustajat voivat haastaa moniammatillisen yhteistyön toimivuutta. Jos jäseniä on paljon, voi osa heistä jäädä ulkopuoliseksi ja eri näkemysten esille tuominen

muille ryhmän jäsenille voi suppeutua. Lisäksi eri ammattiedustajien käyttämä ammattikieli voi tuottaa ongelmia, mikäli kaikki eivät ymmärrä sitä. Erityisesti jos mukana on sekä asiantuntijoita että vanhempia, vanhemmissa voi syntyä ulkopuolisuuden ja syrjäytymisen tunnetta, jos äänessä ovat vain asiantuntijat ja käytettyä kieltä on vaikea ymmärtää. (Huhtanen 2004a, 92-94.) Moniammatillista työtä tehdessä on siis huomioitava, että kaikki puhuvat samaa kieltä ja vältettävä ammattikielen käyttämistä, jotta kaikki jäsenet ymmärtävät mistä puhutaan. Jokaisella ammattilaisella saattaa olla omanlainen näkemys siitä, kuinka tilanteessa toimia ja kenen vastuulla mikäkin asia on, joten yhteistyölle tulisi luoda yhteiset säännöt, joita kaikki noudattavat ja kunnioittavat. (How to work in multi-disciplinary teams 2005.)

Moniammatillisen yhteistyön haasteena voidaan pitää myös asiakkaan moninaisia ja vaihtelevia ongelmia. Asiakkaan tilanne ja vaatimukset voivat muuttua, joka saattaa vaikuttaa myös laadittuun asiakassuunnitelmaan. Tämän johdosta moniammatillisen yhteistyön onnistumiseksi palveluita tulee kehittää, jotta asiakkaan ongelmia voidaan käsitellä monipuolisesti. Muuttuva yhteiskunta luo uusia haasteita sosiaaliselle työlle, joka vaatii sopeutumista. Tämä edellyttää uudenlaista tapaa organisoida työtä sekä sitä, miten tietoa vaihdetaan eri työryhmien välillä. (Pohjola & Korhonen 2014.)

4.3 Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö

Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö on ennaltaehkäisevää toimintaa, jonka tarkoituksena on tukea lasta ja perhettä haastavissa elämäntilanteissa (Moisio ym. 2014, 1). Lastensuojelun kannalta viranomaisten välinen yhteistyö on välttämätöntä lapsen edun ja tarpeiden tukemiseksi. Yhteistyön tarve korostuu esimerkiksi niissä tilanteissa, kun lastensuojelun taustatekijöinä ovat mielenterveysongelmat, päihteet tai rikollisuus. Lisäksi moniammatillinen asiantuntemus on tarpeen lastensuojelutarpeen arvioinnissa, asiakassuunnitelman mukaisten palvelujen järjestämisessä sekä huostaanotossa. (Mahkonen 2010, 32.) Lastensuojelulain (2007, 14§) mukaan:

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulee asettaa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajista, lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntijoista sekä muista lastensuojelutyössä tarvittavista asiantuntijoista koostuva lastensuojelun asiantuntijaryhmä. Lastensuojelun asiantuntijaryhmä avustaa sosiaalityöntekijää lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoon koskevien asioiden valmistelussa ja muussa lastensuojelun toteuttamisessa.

Varhaiskasvatuslaki velvoittaa kuntaa toimimaan moniammatillisessa yhteistyössä järjestäessään varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen on tehtävä yhteistyötä esimerkiksi neuvolan, lastensuojelun sekä muiden terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden kanssa. Moniammatillisen yhteistyön tavoitteena on toteuttaa varhaiskasvatusta lapsen tarpeita vastaavasti. Yhteistyön merkitys korostuu silloin, kun jollain taholla herää huoli lapsesta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 33; L 580/2015, 9§, 11e§)

Varhaiskasvatuksessa yhteistyö tapahtuu useimmiten työyhteisön sisällä tiimeissä. Päivähoidossa kuitenkin joudutaan turvautumaan muihinkin työtahoihin esimerkiksi, kun halutaan asiantuntijalausunto lapsen erityisen tuen tarpeesta, lastensuojeluilmoituksen yhteydessä tai silloin, kun työntekijällä herää huoli liittyen lapsen poikkeavaan olemukseen, käytökseen tai kehitykseen. (Huhtanen 2004a, 43-46, 98.) Varhaiskasvatuksen henkilöstöltä edellytetään moniammatillista yhteistyötä verkostojen kanssa, jotka työskentelevät lapsen ja perheen hyväksi (Heinämäki 2004, 64).

Ahopalon (2011, 54) tutkimuksessa merkittävänä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyön tekijänä mainitaan varhainen puuttuminen ja erityisesti varhaiskasvatuksen puolelta nouseva huolen herääminen. Varhaiskasvatuksen työntekijöiden huolen puheeksi ottaminen lastensuojelun kanssa voi olla tärkeä konsultaation keino huolen käsittelyssä ja työntekijän tukemisessa. Konsultaatiotapaamiset, -puhelut ja lapsikohtaiset neuvottelut voivat edistää tiedon siirtoa sekä madaltaa kynnystä ottaa huoli puheeksi lastensuojelun kanssa. Lastensuojelun jalkautumista eri varhaiskasvatuksen yksiköihin pidetään tärkeänä yhteistyömuotona. Yhteisissä tapaamisissa voidaan puhua heränneistä lastensuojelullisista huolista kuitenkin paljastamatta asiakkaan henkilöllisyyttä sekä tutustua yhteistyökumppaneihin. Huolen puheeksi ottamisen jälkeen tarvitaan yhteistyössä jatkuvuutta, selkeyttä ja avoimuutta molemmin puolin. (Ahopalo 2011, 22, 27; Järviluoto & Mäkinen 2009, 39, 43-44.)

Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyö Jyväskylässä

Jyväskylän varhaiskasvatussuunnitelmassa on kuvattu monialaista yhteistyötä, jota tehdään Jyväskylässä laaja-alaisesti. Lastensuojelun kanssa tehtävä yhteistyö voi olla ennaltaehkäisevää tai korjaavaa työtä. Lapsen aloittaessa Jyväskylän varhaiskasvatuspalveluissa lastensuojelun tukitoimena, laaditaan yhteistyösuunnitelma, joka tehdään yhdessä huoltajien, sosiaalityöntekijän ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kesken yhteisessä tapaamisessa. Yhteistyösuunnitelman tarkoituksena on kirjata yhdessä sopimukset ja laatia tavoitteet sekä määrittää arvioinnin käytännöt tukitoimelle. Varhaiskasvatuksen henkilöstö voi myös konsultoida lastensuojelun henkilöstöä lastensuojelullisiin huoliin liittyen. (Jyväskylän varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

5 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite

Tutkimuksen tarkoituksena oli tuoda esille varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välisen yhteistyön toteutus, sujuvuus ja haasteet sekä kehittämiskohteet. Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa yhteistyötä sekä siinä ilmeneviä haasteita ja kehittämistarpeita varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työntekijöiden kokemana.

Tarkemmat tutkimuskysymykset olivat:

1. Millaista yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä on tällä hetkellä?
2. Mitä haasteita tai esteitä työntekijät kokevat yhteistyölle?
3. Miten yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä voitaisiin kehittää tulevaisuudessa?

6 Tutkimuksen toteutus

6.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, jossa hyödynnettiin Webropol-työkalua kyselyn laatimiseen. Kyselyn kohderyhmänä olivat Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatuksen työntekijät sekä lastensuojelun avohuollon työntekijät. Kysely sisälsi sekä avoimia että strukturoituja kysymyksiä, joihin molemmat tutkimuksen kohderyhmät vastasivat.

Hirsjärvi, Remes & Sajavaara (2009, 195) kertovat kyselytutkimuksen etuna olevan, että sillä voidaan kerätä laajaa tutkimusaineistoa suurelta määrältä ihmisiä ja kysyä useita kysymyksiä. Menetelmänä kysely on myös tutkijalle tehokas, sillä se säästää aikaa ja vaivannäköä. Kyselytutkimukseen liittyy myös kuitenkin omat haasteensa, jotka voivat liittyä vastauksien luotettavuuteen, väärinymmärryksiin sekä vastaajien katoon. Vehkalahti (2014, 13) kuvaa kyselytutkimuksen liittyvän enemmän määrälliseen tutkimukseen, jossa kyselyaineistot koostuvat pääosin mitatuista luvuista ja sanallisesti annetaan täydentäviä tietoja ja vastauksia kysymyksiin. Samassa tutkimuksessa voidaan kuitenkin hyödyntää sekä laadullisia että määrällisiä lähestymistapoja.

Kyselyn kysymykset muodostettiin hyödyntäen teoriaa moniammatillisen yhteistyön lähtökohdista, haasteista ja kehittämisestä sekä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun lainsäädännöstä. Laadittu kysely koostui 12 kysymyksestä, joka sisälsi sekä avoimia kysymyksiä että strukturoituja kysymyksiä. Avointen kysymysten avulla annetaan vastaajalle mahdollisuus ilmaista itseään vaikuttamatta vastauksen sisältöön, kun taas monivalintakysymykset mahdollistavat vastausten mielekkäämmän vertailun sekä helpomman käsittelyn ja analysoinnin. Kysymysten tarkalla suunnittelulla ja lomakkeen laadinnalla pystytään tehostamaan tutkimuksen onnistumista. (Hirsjärvi ym. 2009, 198-201.)

Strukturoidut kysymykset koostuivat pääosin ”kyllä”, ”ei” ja ”en osaa sanoa” vastausvaihtoehdoista. Vehkalahten (2008, 36) mukaan ”en osaa sanoa” vastaukseen voi

liittyä haasteena se, ettei vastaaja halua ilmaista kantaansa tai hän ei ole ymmärtänyt kysymystä. Neutraalilla vastausvaihtoehdolla pystytään kuitenkin välttämään se, että vastaaja ei tämän puuttumisesta johtuen vastaisi ollenkaan kysymykseen. Neutraalia vastausta pidetään parempana kuin puuttuvaa tietoa.

6.2 Aineiston keruu

Aineistonkeruussa käytettiin Webropol-ohjelmistoa. Webropolin avulla kysymykset pystytään luomaan, sekä lähettämään kyselyn vastaajille sähköisessä muodossa. Vastaukset tallentuvat samaan ohjelmaan kysymysten kanssa, jossa niitä pystytään helposti analysoimaan, vertailemaan ja lajittelemaan. (Webropolin laadunvarmistustyökälyt n.d.)

Kysely (**liite 1.**) lähetettiin kohderyhmälle sähköpostitse. Kananen (2014, 190) kertoo sähköpostin olevan väline, jolla tutkija voi kutsua tutkittavia tutkimukseen, joten se toimii viestintävälineenä tutkijan ja tutkittavan välillä. Sähköpostiin laadittiin saatekirje kyselylle (**liite 2.**), jossa kerrottiin tutkimuksesta sekä sen tarkoituksesta ja tavoitteesta. Vehkalahden (2014, 47-48) mukaan saatekirjeellä on suuri merkitys kyselyn vastaajien motivoinnissa. Saatekirje kertoo vastaajalle perustiedot tutkimuksesta ja parhaimmillaan motivoi sen lukenutta henkilöä vastaamaan kyselyyn.

Sähköiset kyselyt ovat kasvattaneet suosiotaan tutkimuskäytössä. Niissä vahvuuksina ovat visualisointi, eli niitä voidaan rakentaa ulkoasultaan monipuoliseksi ja vastaajille miellyttävän näköiseksi. Lisäksi verkkokyselyiden etuna on nopeus kyselyiden toimitamisessa ja vastaamisessa sekä taloudellisissa kuluissa. (Valli & Perkkilä 2016, 109.)

Kysely lähetettiin Jyväskylän kaupungin 14 päiväkodin johtajalle, joista osalla oli useampia päiväkoteja johdettavanaan. Näin ollen päiväkotien määräksi muodostui yhteensä 32 päiväkotia. Lisäksi kysely lähetettiin Jyväskylän kaupungin kahdelle lastensuojelun avohuollon johtavalle sosiaalityöntekijälle. Lastensuojelun avohuollossa työskentelee 38 sosiaalityöntekijää sekä 5 sosiaaliohjaajaa. Johtajat välittivät viestin

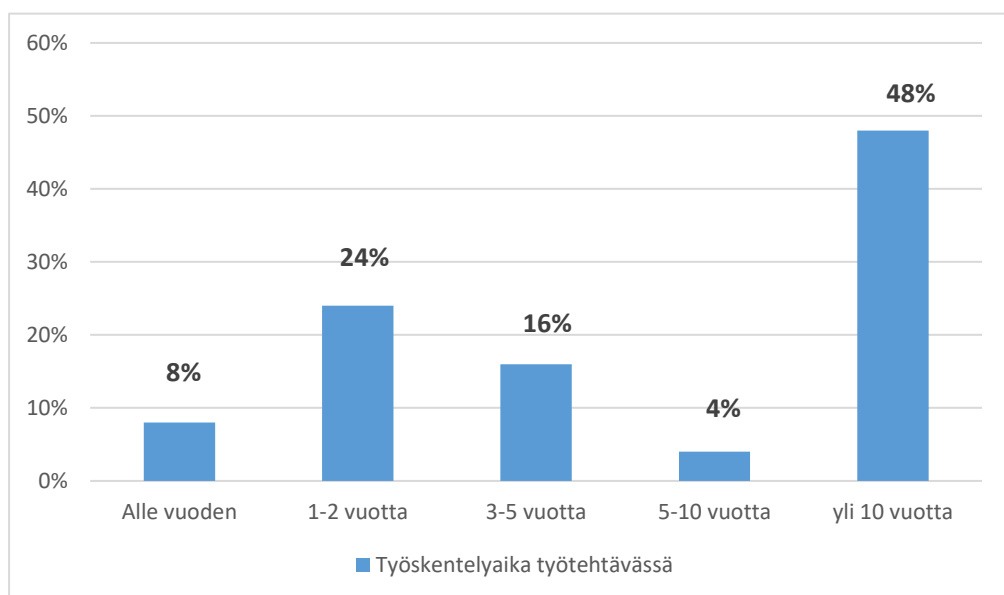
työntekijöilleen vastattavaksi. Kysely saatekirjeineen lähetettiin sähköpostilinkkinä 11.9.2017 ja vastausaikaa kyselyyn oli 6.10.2017 saakka.

Kyselyyn saatiin ensimmäisen kahden viikon aikana vain 7 vastausta, joten kohderyhmää päätettiin muistuttaa sähköpostiviestillä (**liite 3.**) kyselyyn vastaamisesta, sekä pidennettiin vastausaikaa muutamalla päivällä 9.10.2017 saakka. Tämän jälkeen vastauksia saatiin 18 lisää, jolloin vastauksia oli yhteensä 25.

6.3 Aineiston kuvaus

Kyselyyn vastasi yhteensä 25 henkilöä. Vastaajista 18 (72%) työskenteli varhaiskasvatuksessa ja 7 (28%) lastensuojelun avohuollossa. Varhaiskasvatuksesta vastasi 11 lastentarhanopettajaa, 2 lastenhoitajaa, 1 perhepäivähoitaja, 1 resurssilastentarhanopettaja (relto) ja 1 erityislasterhanopettaja (elto). Lastensuojelun avohuollosta vastasi 5 sosiaalityöntekijää ja 2 sosiaaliohjaajaa.

Kysyttäessä vastaajien työskentelyaikaa kyseisessä työtehtävässä 48% vastaajista oli työskennellyt kyseisessä työtehtävässä yli 10 vuotta, 4% vastaajista oli työskennellyt 5-10 vuotta, 16% oli työskennellyt 3-5 vuotta, 24% oli työskennellyt 1-2 vuotta ja 8% oli työskennellyt työtehtävässä alle vuoden.

Kuvio 2. Työntekijöiden työskentelyaika työtehtävässä

6.4 Aineiston analysointi

Tutkimusaineistoa analysoitaessa käytettiin sekä määrällisiä että laadullisia analyysimenetelmiä. Kyselyn avulla haluttiin vastata asetettuihin tutkimuskysymyksiin sekä kuvailla ja ymmärtää tutkittavaa ilmiötä tarkemmin. Avoimia kysymyksiä analysointiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä mukaillen, jossa teoriaa ohjasi moniammatillisen yhteistyö lähtökohdat, haasteet ja kehittäminen sekä lainsäädäntö varhaiskasvatuksessa ja lastensuojelussa.

Sisällönanalyysillä pyritään kuvaamaan dokumenttien sisältöä sanallisesti sekä saamaan tiivistetty ja yleinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysillä pystytään analysoimaan myös strukturoimatonkin aineisto. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 103, 106.) Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee aineiston ehdoilla, aineistolähtöisen analyysin tavoin. Erona aineistolähtöiseen analyysiin teoriaohjaavassa on käsitteiden tuominen jo valmiina ilmiöstä tiedettynä, kun aineistolähtöisessä analyysissä käsitteet luodaan aineistosta. (Mts. 117.)

Avointen kysymysten käsittelyssä käytettiin hyödyksi Webropol-ohjelman omaa raporttia, johon ohjelma kokosi kaikki annetut vastaukset. Lisäksi jokaisen vastaajan kyselylomake käsiteltiin yksilöllisesti. Avoimet kysymykset käytiin läpi kysymyskohtaisesti, jonka jälkeen analysointi aloitettiin erittelemällä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun vastaukset toisistaan. Vastauksista lähdettiin etsimään samankaltaisuuksia sekä eroavaisuuksia aineiston klusteroinnilla eli ryhmittelyllä. Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun vastauksia haluttiin vertailla keskenään eroavaisuuksien kautta. Aineiston klusteroinnissa rakennetaan pohja tutkimukselle ja luodaan alustavia kuvauksia tutkittavasta ilmiöstä. Samankaltaiset käsitteet ryhmitellään ja muodostetaan omaksi luokaksi. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 110.)

Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun vastaukset koottiin tutkimustuloksissa yhteen yhteisten teemojen alle, jotka muodostuivat tutkimuskysymysten ja kyselyn kysymysten pohjalta. Myös Vehkalahti (2008, 49) kertoo kyselytutkimuksissa aineiston raken-

tuvan kyselylomakkeen pohjalta. Vastauksista nostettiin vastaajien sitaatteja kuvaamaan tutkimustuloksia realistisemmin. Kanasen (2012, 117) teoksessa kerrotaan, että tutkijan esittäessä aineistosta löydöksen, täytyy sitä vakuuttaa liittämällä esimerkiksi vastaajan antaman sitaatin tutkimustuloksiin. Sitaatilla tutkija voi vedota vastaajalta saatuun tietoon ja todistaa löydöksenä.

Taulukko 1. Avointen kysymysten analysointi

Oletko kokenut yhteistyössä jonkinlaisia haasteita?			
Yläteema	Alateema 1	Alateema 2	Lausuma
Yhteistyön haasteet	Yhteydenpito	Vaikea tavoitettavuus	”Sosiaalityöntekijöitä on vaikea saada puhelimitse kiinni, jos olisi jotain akuuttia kysyttävää.”
		Vuorovaikutus	
		Epätietoisuus	
		Yhteydenpidon haasteet	
	Aikataulu	Kiire	”Työntekijöillä kovin tiukat aikataulut ja puhelin soi jatkuvasti –”
		Ajankäyttö	
		Työmäärä	
	Tiedonkulku	Olellaisen tiedon siirtyminen	”Tiedonkulku lastensuojelun puolelta on olematonta.”
		Varhaiskasvatuksen epätietoisuus	”Olellaisen tiedon siirtyminen lastensuojelusta päivähoitoon.”
		Vuorovaikutus	
		Tiedonkulun puutteet	

Strukturoidut kysymykset analysoitiin määrällisesti kuvaillen. Kysymyksistä valittiin tutkimustulosten kannalta oleellimmat tulokset ja lukemat, joista osa havainnollistettiin prosentuaalisesti. Myös Kananen (2011, 85) kertoo, että tilastollisessa päätelyssä tulisi esittää ne jakaumaluvut, jotka ovat tutkimusongelman kannalta oleellisia.

Strukturoitujen kysymysten analysoinnissa hyödynnettiin Webropol-ohjelman raporttia, josta saatiin valmiit lukemat ja jakaumat vastauksia analysoitaessa. Näiden pohjalta laadittiin havainnollistavat kuviot tukemaan tutkimustuloksia. Strukturoitujen kysymysten vastauksia havainnollistettiin aineistossa käyttämällä pylväskuvioita, jotka esitettiin käyttäen prosenttilukuja tai numeroita helpottamaan kuvion tulkitsemista. Pylväskuvion on tarkoitus korostaa määrää ja määrän muutoksia. Sillä on myös tarkoitus välittää ajatuksia, johtopäätöksiä tai luoda asiayhteyteen haluttu tunnelma. (Heikkilä 2014, 149-150.)

7 Tutkimustulokset

7.1 Työntekijöiden kokemukset yhteistyöstä

Kysyttäessä työntekijöiden kokemuksesta varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välisestä yhteistyöstä 19 vastaajalla (76%) oli kokemusta ja 6 vastaajalla (24%) ei ollut kokemusta yhteistyöstä.

Lastensuojelun avohuollon työntekijöistä kaikilla 7 oli kokemusta yhteistyöstä varhaiskasvatuksen kanssa. Avohuollon työntekijöiden vastauksista suurimpana yhteistyökokemuksista nousivat lastensuojeluilmoitusten vastaanotto, käsittely ja selvittely. Lisäksi avohuollon työntekijöiden vastauksista korostuivat kokemukset yhteistyöpalavereista, lastensuojelutarpeen selvityksestä ja palvelutarpeen arvioinnista sekä varhaiskasvatuksen konsultoinnista ja neuvonnasta. Vastauksissa mainittiin myös päivähoitopuollot, lausunnot päiväkodista sekä tutkintapyyntöasiat poliisille.

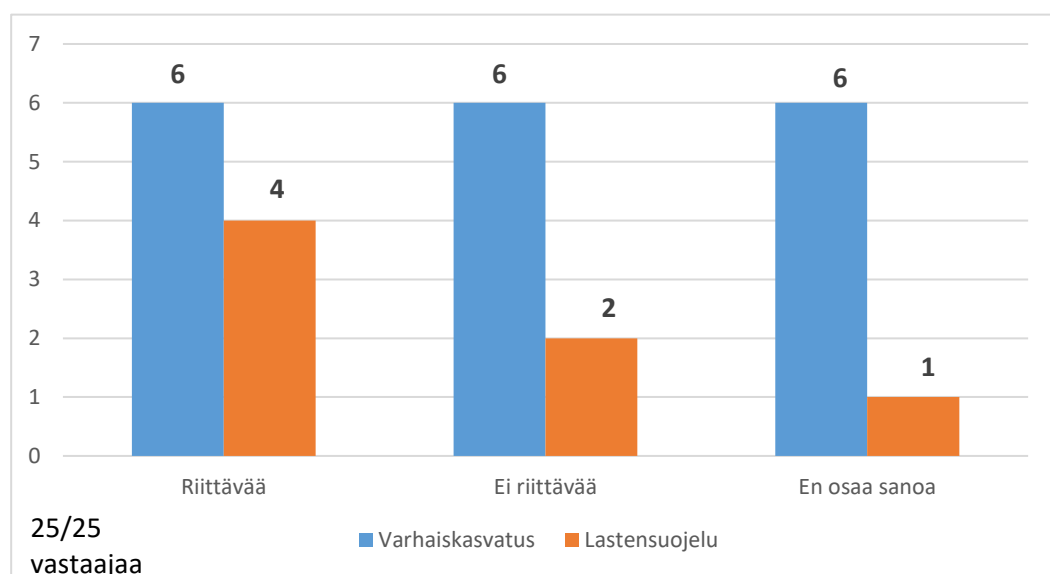
Varhaiskasvatuksen työntekijöistä 12 vastaajalla oli kokemusta ja 6 ei ollut kokemusta yhteistyöstä lastensuojelun kanssa. Myös varhaiskasvatuksen työntekijöiden yhteistyökokemuksista suurimpana nousi esille lastensuojeluilmoituksen tekeminen ja siihen liittyvä yhteistyö. Lisäksi yhteistyökokemuksista korostuivat yhteydenotot lastensuojelun työntekijöihin huolen herätessä lapsesta tai perheestä sekä yhteistyöpalaverit. Yhdellä vastaajalla oli myös kokemus huostaanotto-tilanteesta, jossa lapsi oli haettu päiväkodista.

Sekä varhaiskasvatuksen että lastensuojelun yhteistyökokemuksista korostuivat lastensuojeluilmoitusten kautta tehty yhteistyö, yhteistyöpalaverit, sekä konsultointiin ja neuvontaan liittyvä yhteistyö.

Yhteistyön riittävyys

Kaikista kyselyyn vastanneista työntekijöistä 10 vastaajaa (40%) koki yhteistyön riittäväksi, 7 vastaajaa (28%) ei kokenut yhteistyön olleen riittävää ja 8 vastaajaa (32%) ei osannut sanoa.

Vertaillen varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun vastauksia keskenään, varhaiskasvatuksen työntekijöiden vastaukset jakoutuivat tasaisesti niin, että jokaiseen vastausvaihtoehtoon vastasi 6 työntekijää. Lastensuojelun vastaukset jakaantuivat puolestaan niin, että 4 koki yhteistyön riittäväksi, 2 koki että yhteistyö ei ollut riittävää ja 1 vastaaja ei osannut sanoa.

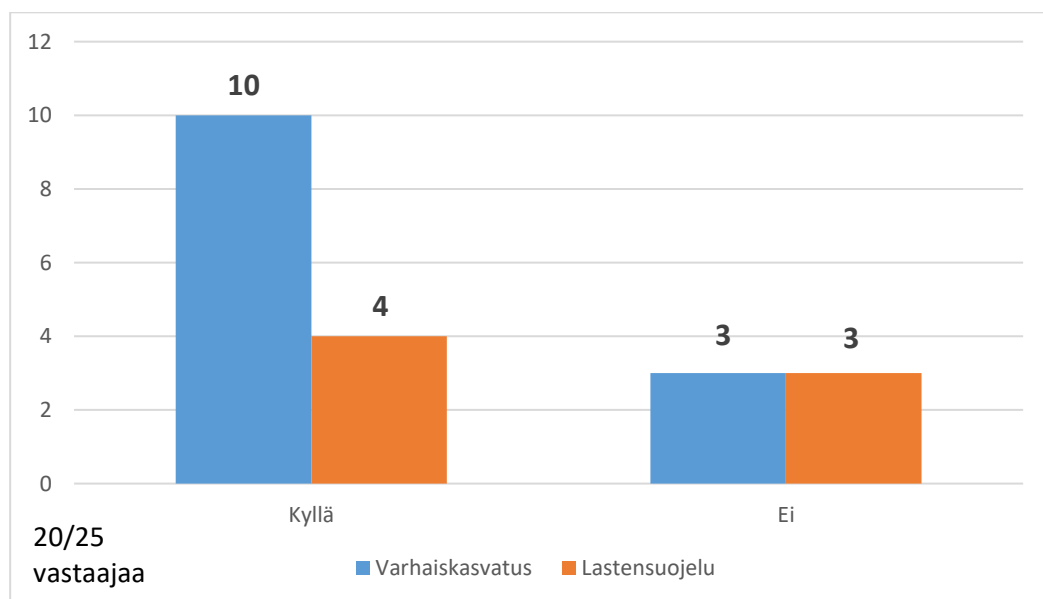

Kuvio 3. Työntekijöiden kokemukset yhteistyön riittävydestä

7.2 Yhteistyön haasteet työntekijöiden kokemana

Työntekijöiden kokemukset yhteistyön haasteista jakaantuivat niin, että 14 (70%) vastaajaa oli kokenut haasteita ja 6 (30%) vastaajaa ei ollut kokenut yhteistyössä min-käänlaisia haasteita. 5 vastaajaa ei vastannut tähän kysymykseen ollenkaan, sillä heillä ei ollut kokemusta yhteistyöstä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä.

Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun vastaukset jakaantuivat siten, että lastensuojelun työntekijöistä 4 oli kokenut ja 3 vastaajaa ei ollut kokenut yhteistyössä haasteita. Kun taas varhaiskasvatuksen työntekijöistä 10 oli kokenut haasteita ja 3 vastaajaa ei ollut kokenut haasteita yhteistyössä. Varhaiskasvatuksen työntekijöistä 5 ei vastannut kysymykseen ollenkaan, sillä heillä ei ollut kokemusta yhteistyöstä.

Kuvio 4. Työntekijöiden kokemukset yhteistyön haasteista

Lastensuojelun avohuollon työntekijöiden kokemia haasteita yhteistyössä olivat varhaiskasvatuksen epävarmuus liittyen lastensuojelullisiin asioihin sekä kynnys ottaa yhteyttä lastensuojeluun. Avohuollon puolelta toivottiin enemmän rohkeutta varhaiskasvatuksen työntekijöiden omaan arviointiin liittyen huoliin lapsen tai perheen tilanteissa. Epävarmuus oli näyttäytynyt etenkin perheiden kriisitilanteessa, jolloin lastensuojelun työntekijät kokivat, että varhaiskasvatuksen työntekijät eivät luottaneet omaan arviointikykyynsä.

Usein jäänyt vaikutelma että päivähoidossa lastensuojeluun yhteydenoton tekeminen on jännittävää ja haastavaa. Tarvitsevat joskus kovasti tukea mikä välillä on ihmetyttänyt. (Ls 1)

Eräs vastaaja koki, etteivät työntekijät tunne toistensa työtä tarpeeksi hyvin ja se toisi yhteistyöhön haasteita. Myös varhaiskasvatukselta saatu kritisoiava palaute koettiin yhteistyölle haasteeksi.

-- Lisäksi olen kokenut että päiväkodilta saatu palaute ei ole aina ollut rakentavaa, vaan kritisointia joistakin menettelyistä tilanteessa, jossa päiväkotisi itsekkin voinut ottaa yhteyttä sen sijaan että valittavat myöhemmin, että heillä oli huolta eikä lastensuojelu ollut tiedottanut asiasta. (Ls 2)

Toisaalta, yksi lastensuojelun työntekijöistä oli kokenut myös, että yhteistyön haasteita oli esiintynyt vain yksittäisissä tilanteissa, mutta oli kokenut yhteistyön muuten olevan sujuvaa.

Varhaiskasvatuksen työntekijät kokivat yhteistyön haasteiksi tiedonkulun ja -siirron puutteellisuuden lastensuojelun puolelta. Varhaiskasvatuksen työntekijät kokivat, että he eivät ole saaneet lastensuojelusta tarpeeksi tietoa ja kokivat tästä syystä olevansa epätietoisia asioiden etenemisestä. Yhteistyön haasteiksi koettiin myös lastensuojelun työntekijöiden haasteellinen tavoitettavuus sekä kiire ja tiukat aikataulut, jotka ovat näkyneet yhteistyötilanteissa.

Sosiaalityöntekijöitä on vaikea saada puhelimella kiinni, jos olisi jotain akuuttia kysyttävää. (Vk 1)

Välillä ollut vaikeaa tavoittaa työntekijää. Ei ole ollut varmuutta, ovatko asiat edenneet toivotulla tavalla. (Vk 2)

Yhteistyötä estävät tekijät

Yhteistyön haasteiden lisäksi haluttiin selvittää mitkä asiat työntekijöiden mielestä estävät yhteistyötä. Suurimmiksi yhteistyötä estäviksi tekijöiksi sekä päivähoitoon että lastensuojelun työntekijät nostivat kiireen ja ajanpuutteen sekä yhteydenpidon puuttumisen ja sen vaikeuden. Vastauksista nousivat esille haasteet osapuolten välisessä

vuorovaikutuksessa. Sekä lastensuojelussa että varhaiskasvatuksessa koettiin epäluottamuksen vaikuttavan yhteistyöhön.

Kiire, joka aiheuttaa sitä että asiat jäävät ns.roikkumaan, kun niitä ei ehditä tarpeeksi hyvin käydä läpi. (Vk 14)

-- vuoropuhelun vähäisyys, kiire, epäluottamus. (Ls 3)

Lastensuojelun työntekijät kokivat, että varhaiskasvatuksen työntekijöillä on stereotyyppioita ja vanhentuneita käsityksiä lastensuojelusta, jotka lastensuojelun työntekijöiden kokemana hankaloittavat yhteistyötä. Lisäksi lastensuojelun työntekijät olivat saaneet sellaisen kuvan, että varhaiskasvatuksessa oletetaan, että asiat muuttuvat hetkessä. Yhteistyötä estävänä tekijänä lastensuojelun puolelta pidettiin myös sitä, että varhaiskasvatuksessa ollaan arkoja ja pelätään ottaa asioita puheeksi tai tehdä lastensuojeluilmoituksia. Eräs työntekijä lastensuojelusta koki palautteen varhaiskasvatukselta lastensuojelulle vaikuttavan yhteistyöhön.

Se, että palautetta annetaan ymmärtämättä omaa osuutta, mitä olisi itse voinut tehdä tilanteessa -- (Ls 7)

Varhaiskasvatuksen työntekijät kokivat, että resurssipula vaikuttaa yhteistyöhön merkittävästi. Etenkin lastensuojelun resurssien niukkuus sekä työntekijöiden nopea vaihtuvuus koettiin yhteistyölle haasteelliseksi. Tähän liittyy myös varhaiskasvatuksen työntekijöiden kokemukset lastensuojelun vaikeasta tavoitettavuudesta.

Yhteydenpidon puuttuminen ja vaikeus saada yhteyttä -- (Vk 2)

Jos ei saa kiinni puhelimitse eikä sähköpostiin vastata moneen päivään. Sosiaalityöntekijöiden nopea vaihtuvuus (tänä vuonna ollut jo neljä eri työntekijää) (Vk 1)

Lastensuojelun resurssien niukkuus;elikkä yhteyden saaminen kestää ja palaerien aikaan saaminen kestää (Vk 5)

Yhteistyötä estävänä tekijänä varhaiskasvatuksen puolelta kerrottiin tiedonkulun haasteet. Tiedonkulusta työntekijät kertoivat, että asiat kulkevat liian monen käden kautta ja niistä ei puhuta niiden oikeilla nimillä. Vastauksista nousi esille yhteisten toimintatapojen ja -käytänteiden epäselvyys tai niiden puuttuminen. Yhteistyötä koettiin estävän myös varhaiskasvatuksen epätietoisuus siitä, miten lastensuojelullisissa tilanteissa tulisi toimia tai kehen olla yhteydessä ja millaisissa tapauksissa.

Emme tiedä tarpeeksi käytänteistä jne. ja siksi koemme asian pelottavana. (Vk11)

Selkeät pelisäännöt. Tietoa päivähoidon henkilökunnalle/keneen otetaan yhteyttä ja millaisissa tapauksissa. (Vk 17)

Vaitiolovelvollisuuden ja lainsäädännön vaikutus yhteistyöhön

Yli puolet vastaajista koki vaitiolovelvollisuuden ja lainsäädännön vaikuttavan jollain tapaa negatiivisesti yhteistyöhön. Erityisesti vaitiolovelvollisuuden koettiin hankaloittavan tiedon jakamiseen liittyviä asioita ja etenkin sitä mitä tietoa saa, ja mitä ei saa jakaa ilman perheen antamaa lupaa tai läsnäoloa.

Tarvittaisiin tarkempaa tietoa tästä, aina ei ole varmuutta mistä saa keskustella ilman vanhemman läsnäoloa. (Vk 9)

Lainsäädännöstä varhaiskasvatuksen työntekijät nostivat oman lastensuojeluilmoitusvelvollisuutensa. Lastensuojelusta puolestaan nostettiin esille lainsäädännön tuntemisen tärkeys.

Lainsäädäntö tulee tuntea ja tiedostaa. Lainsäädäntö ei ole esteenä lapsen edun mukaiseen yhteistyöhön. (Ls 3)

Lastensuojelun työntekijät toivat vaitiolovelvollisuudesta esille sen, etteivät he voi jakaa varhaiskasvatukselle tietoa lapsen tai perheen asioista, jos perhe kieltää sen. Varhaiskasvatuksen työntekijät taas kokivat jäävänsä ilman tietoa lapsen tai perheen asioissa esimerkiksi sen jälkeen, kun lastensuojeluilmoitus on tehty. Tämän koettiin lisäävän epätietoisuutta varhaiskasvatuksen puolella sekä hankaloittavan avoimuutta lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä. Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen

työntekijät kokivat vaitiolovelvollisuuteen liittyvän tiedonsiirron ja -jakamisen eri tavoin.

*Vaitiolovelvollisuudesta johtuen lastensuojelusta ei usein tiedoteta ls-selvitte-
lyn tai -asiakkuuden etenemisestä päiväkodille ellei perheen kanssa ole asi-
asta erikseen sovittu tai ellei se ole muuten välttämätöntä. (Ls 5)*

*Lastensuojelusta ei voida kertoa päivähoitoon miten lapsen asia etenee jos
perhe asian kieltää. (Ls 6)*

*Minun mielestäni tarvittavat tiedot pitää voida vaihtaa, mikä tieto on olen-
naista ajatellen lapsen hyvinvointia jos teemme lastensuojeluilmoituksen. Var-
sinkin jos huoli on ollut suuri olisi kiva tietää, että jotain tapahtuu ja tehdään.
Vanhemmilta voi olla hankala kysellä varsinkin jos ovat suuttuneet ilmoituk-
sesta. Välillä olen kyllä saanut tietoa, mutta useimmiten ei. (Vk 1)*

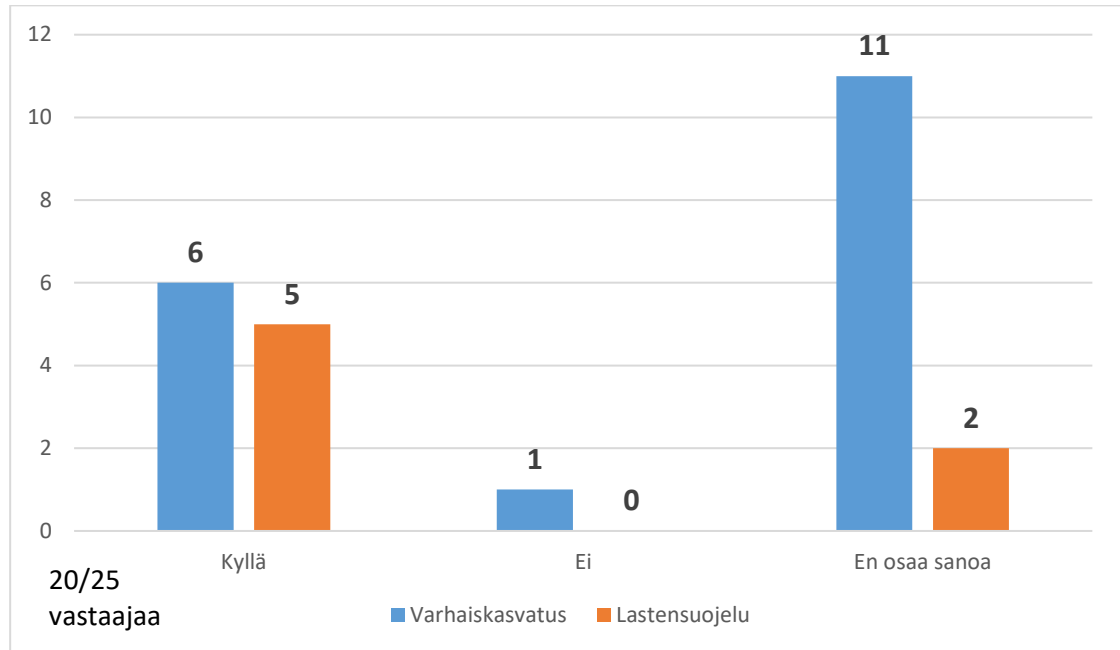
Toisaalta eräs varhaiskasvatuksen työntekijä koki, ettei varhaiskasvatuksen tarvitse-
kaan saada kaikkea tietoa lastensuojelusta. Sekä varhaiskasvatuksen että lastensuo-
jelun puolelta nousi esille myös työntekijöitä, jotka eivät kokeneet vaitiolovelvollisuu-
den tai lainsäädännön vaikuttavan yhteistyöhön.

*Mielestäni ei mitenkään, päivähoitohenkilöstön ei tarvitsekaan tietää kaikkia
perheiden asioita, vain lapsen hyvinvoinnin kannalta oleelliset. (Vk 5)*

7.3 Yhteistyön kehittäminen

Kaikista vastaajista 11 (44%) vastaajaa koki, että yhteistyötä on yritetty kehittää, 1
(4%) vastaaja koki, että yhteistyötä ei ole yritetty kehittää ja 13 vastaajaa (52%) ei
osannut sanoa, onko yhteistyötä yritetty kehittää. Varhaiskasvatuksen ja lastensuoje-
lun työntekijöiden vastauksia vertaillen varhaiskasvatuksen työntekijöistä 6 ja las-
tensuojelun puolelta 5 ilmoittivat, että yhteistyötä on yritetty kehittää. Lastensuoje-
lun työntekijöistä kukaan ei vastannut, ja varhaiskasvatuksesta vain 1 vastasi, että yh-
teistyötä ei ole yritetty kehittää. Varhaiskasvatuksen työntekijöistä 11 työntekijää ja
lastensuojelun työntekijöistä 2 eivät osanneet sanoa, onko yhteistyötä kehitetty.

Yhteistyötä oli yritetty kehittää esimerkiksi järjestämällä koulutuspäiviä, yhteisiä mo-
nialaisia tapaamisia ja kokouksia sekä tiedotuspalavereita.

Kuvio 5. Yhteistyön kehittäminen

Yhteistyön kehittäminen tulevaisuudessa

Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen työntekijät kokivat, että yhteisiä tapaamisia sekä koulutuksia tulisi edelleen lisätä ja kehittää.

Yhteisiä tapaamisia on varmaan ollutkin, mutta niitä voisi edelleen kehittää. Ei syyttelyä ("miksi lastensuojelu ei tee mitään?"/ "miksi kukaan ei kerro minulle mitään?"), vaan "mitä voisimme tehdä (yhdessä)". (Ls 7)

Tapaamisia useammin, joissa edustettuina lastensuojelun henkilökuntaa -- (Vk 11)

Työntekijät kokivat myös, että yhteisten koulutusten ja tapaamisten avulla he pystyvät tutustumaan toisiinsa ja toisen työnkuvaan.

Olisi tärkeää, että lastensuojelun työntekijät pääsisivät mukaan yhteisiin palavereihin. Toistemme tunteminen auttaa/helpottaa yhteistyötä. Usein lastensuojelun ihmiset eivät ehdi näihin mukaan. (Vk 1)

Varhaiskasvatuksen työntekijät kokivat tarvitsevansa enemmän tietoa lastensuojelusta sekä siitä, milloin ottaa yhteyttä lastensuojeluun. Lastensuojelun työntekijät

kertoivat myös, että yhteisillä tapaamisilla voitaisiin lisätä varhaiskasvatuksen tietämystä lastensuojelusta ja työntekijät voisivat esimerkiksi jalkautua varhaiskasvatuksen työkentälle kertomaan omasta työstään.

-- Enemmän kentälle tietoa, miten ja millaisissa tilanteissa otetaan yhteyttä lastensuojeluun. (Vk 14)

--lastensuojelu jalkautuu kentälle kertomaan, miten asiat täällä etenevät. Sitä on jo tehty paljon ja siitä on ollut merkittävästi hyötyä. (Ls 4)

Eräs varhaiskasvatuksen työntekijöistä toivoi lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen väliseen yhteistyöomakkeeseen selkeämpiä ohjeita sekä selvennystä siihen, kenen vastuulla sen esille ottaminen ja täyttäminen ovat. Toinen varhaiskasvatuksen työntekijä puolestaan koki osapuolten välisen luottamuksen kehittävän yhteistyötä.

Yhteistyötä edistävät tekijät

Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työntekijöiden mielestä yhteistyön edistäviä tekijöitä olivat avoimuus, molemminpuolinen luottamus, säännölliset yhteiset tapaamiset ja koulutukset sekä avoin dialogi.

Edellä mainittujen edistävien tekijöiden lisäksi lastensuojelun työntekijät kokivat yhteistyötä edistävän myös se, että päivähoidosta uskallettaisiin rohkeasti kertoa huolista koskien lasta tai perhettä. Myös molemminpuolinen kunnioitus toisen asiantuntijuutta kohtaan koettiin tärkeäksi yhteistyön kannalta. Lisäksi yksittäisistä vastauksista edistävänä tekijöinä nousivat esille yhteistyöhalukkuus, aika sekä matalan kynnyksen konsultointi. Myös varhaiskasvatukseen suhtautuminen ja sen näkeminen tärkeänä osana lapsen arkea koettiin erään lastensuojelun työntekijän mielestä tärkeänä.

Varhaiskasvatuksen näkeminen tärkeänä osana lapsen arkea ja eriarvoisuuden vähentäjänä. (Ls 7)

Varhaiskasvatuksen työntekijät kokivat tärkeänä sen, että työntekijät eivät olisi vastakkain, vaan olisivat samalla puolella ja tekisivät yhdessä työtä lapsen parhaaksi.

Moni varhaiskasvatuksen työntekijä koki, että tiedonkulku ja sen siirtäminen osapuolten välillä on yhteistyön kannalta ensisijaisen tärkeää. Tiedonsiirrosta koettiin, että tietoa halutaan myös lastensuojelusta varhaiskasvatukseen sen lisäksi, että varhaiskasvatuksesta annetaan tietoa lastensuojelulle.

Tiedonsiirto molemminpuoleista, nyt tuntuu että varhaiskasvatuksen työntekijät antavat tietoa perheestä ja lapsesta... me ei saada tietoa lastensuojelulta. Voisimme yhdessä tukea jos saisimme tietoa. (Vk 10)

Varhaiskasvatuksen puolelta koettiin tärkeänä saada ajankohtaista tietoa lastensuojelusta sekä tietoa siitä, kuinka lastensuojelu tukee perhettä.

Molemminpuolisen yhteydenpidon ja tilanteen ajantasaisuuden ylläpito. Tähän ei ole olemassa mitään valmista mallia, ja joskus on epävarmuutta, millä tavalla perheen kanssa on toimittu ja miten lastensuojelu on perheen tukena. Tähän auttaisi tilanteen yhteinen päivittäminen, vaikkapa vain lyhytkin puhelu, josta selviäisi miten lastensuojelu auttaa perhettä ja lasta -- (Vk 2)

Varhaiskasvatuksen työntekijät kokivat myös, että yhteisten pelisääntöjen sopiminen olisi yhteistyön kannalta tärkeää ja näin ollen osapuolet tietävät mitä toiselta odottaa. Edistävänä tekijänä pidettiin myös toisen työkentän tuntemista, erityisesti päivähoidon työntekijöiden tuntemista lastensuojelutyöstä. Varhaiskasvatuksesta toivottiin, että lastensuojelu esittäytyisi heille.

Päivähoitohenkilökunnan tieto siitä, missä tilanteissa olisi tarpeen kääntyä lastensuojelun puoleen. (Vk 17)

Lastensuojelun esittäytyminen varhaiskasvatuksen työntekijöille. (Vk 10)

Edistävänä tekijänä varhaiskasvatuksen näkökulmasta koettiin lisäksi se, että lastensuojelun työntekijät olisivat helposti tavoitettavissa ja sitä kautta he pääsisivät keskustelemaan tarvittaessa lapsen tai perheen asioihin liittyvissä asioissa. Yksittäisinä edistävinä tekijöinä varhaiskasvatuksen vastauksista nousivat mahdollisuus kysyä lastensuojelulta asioista nimettömänä, asioiden oikeilla nimillä puhuminen ja läpinäkyvyys.

8 Johtopäätökset

Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta, että suurimmalla osalla tutkimukseen vastanneista työntekijöistä on jonkinlaista kokemusta lastensuojelun avohuollon ja varhaiskasvatuksen välisestä yhteistyöstä. Yhteistyökokemuksista nousevat esille lastensuojeluilmoitukseen liittyvät toimenpiteet, yhteistyöpalaverit, konsultointi ja neuvonta. Huhtasen (2004a, 85) mukaan moniammatillisessa yhteistyössä palaverien tarkoituksena on hyödyntää eri alojen osaamista ja asiantuntijuutta. Parhaimmillaan moniammatillinen yhteistyö on tiimityötä, jossa tiimi toimii yhteistä päämäärää kohti hyödyntäen moniammatillisuutta. Korkalainen (2010, 2) kertoo varhaiskasvatuksen työntekijöiden voivan konsultoida anonymisti lastensuojelun sosiaalityöntekijää arvioidessaan lastensuojelullisten huolten tarpeita lapsen ja perheen kohdalla.

Tutkimustulokset osoittavat suurimman osan työntekijöistä kokevan, että yhteistyö on ollut riittävää lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä, vaikkakin yli puolet kokevat yhteistyössä olevan haasteita. Yhteistyön haasteita on tutkimusten tulosten perusteella melko paljon ja niissä on jonkin verran eroavaisuuksia varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä. Varhaiskasvatuksen työntekijöiden epävarmuus lastensuojeluun liittyvissä asioissa nostaa kynnystä ottaa yhteyttä lastensuojelun työntekijöihin.

Varhaiskasvatuksen työntekijät kokevat jäävänsä yhteistyössä epätietoiseen asemaan ja saavansa lastensuojelusta vain vähän tietoa, mutta antavan itse sitä paljon lastensuojelulle. Yhteydenpidon tulisi olla molemminpuolista ja toimia matalalla kynnyksellä. Myös Hopparin (2014, 41-42) tutkimuksesta nousee esille varhaiskasvatuksen työntekijöiden kokemus siitä, että he eivät saa yhtä lailla varhaiskasvatukseen tietoa takaisin, kuin mitä itse antavat lastensuojelulle. Varhaiskasvatuksen työntekijöille riittäisi sellainenkin tieto, jolla he pystyvät vähentämään huolta lapsesta ja perheestä sekä toimimaan lapsen kanssa hänen hyvinvointiaan edistäen. Turja (2017, 152) puhuu yhteistyön perustuvan lasten huoltajien suostumukseen, jossa noudatetaan salassapitoa koskevia säännöksiä. Jos huoltajat kieltävät kertomasta asioita, lisää se

myös haasteita yhteistyön tiedonkulussa, joka saattaa osaltaan vaikuttaa siihen, että varhaiskasvatuksen työntekijät kokevat jäävänsä ilman tietoa.

Yhteistyön estävistä tekijöistä voidaan tutkimukseen osallistuneiden työntekijöiden kokemuksen perusteella tehdä johtopäätös, että ajanpuute ja kiire vaikuttavat yhteistyön laatuun negatiivisesti. Työntekijöiden resurssien puutteet ja etenkin lastensuojelutyöntekijöiden nopea vaihtuvuus koetaan haasteelliseksi yhteydenpidon ja tiedonkulun kannalta. Myös Kivimäen (2009, 89) tutkimuksessa nousee esille resurssien vaikutus varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun väliseen yhteistyöhön. Liian isoihin asiakasmääriin, työntekijöiden vaihtuvuuteen sekä resurssien niukkuuteen voi lähinnä vaikuttaa yhteiskunnallisilla muutoksilla, määrärahojen kasvattamisella ja lisäresursseilla.

Tutkimuksesta ilmenee lastensuojelun työntekijöiden kokevan varhaiskasvatuksen työntekijöiden vanhentuneiden käsitysten ja oletusten, sekä vaitiolovelvollisuuden vaikeuttavan työntekijöiden välistä avoimuutta ja vuorovaikutusta. Korkalainen (2010, 3) korostaa tekstissään työntekijöiden aloitteellisuutta sekä halua moniammatillisen yhteistyön ylläpitämiseen. Yhteistyön tulisi olla avointa ja eri vastuualueista tulisi sopia siten, että työntekijät ovat tietoisia tavoitteista ja toimenpiteistä esimerkiksi lapsen ja perheen tukitoimien toteuttamisessa.

Tutkimustulokset osoittavat, että yhteistyötä on yritetty kehittää, mutta kehittämistarpeita on edelleen runsaasti. Työntekijöiden tulisi tutustua toisiinsa ja toistensa työnkuvaan säännöllisten tapaamisten ja koulutusten kautta sekä sitoutua kehittämistyöhön. Kynnys yhteydenottoihin madaltuu, kun työntekijät tuntevat toisensa paremmin ja ovat avoimia yhteistyölle. Vastakkainasettelun sijaan varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun avohuollon työntekijöiden tulisi tehdä työtä yhdessä lapsen ja perheen parhaaksi. Yhteisillä pelisäännöillä ja toisen ammattitaidon kunnioituksella saadaan yhteistyölle nykyistä paremmat lähtökohdat.

Toisen työn tunteminen ja yhteiset toimintatavat helpottavat yhteistyön tekemistä, sillä toimintatapoihin ja työnjakoon liittyvät väärinkäsitykset voivat tuoda varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyölle haasteita. (Lastensuojelun ja päivähoidon yhteistyötä kehitettävä 2012.) Frostin ja Robinsonin (2004, 27) tutkimuksessa ilmenee, että moniammatillisissa tiimeissä keskeisessä asemassa on tiimin ydinarvot sekä positiivinen ilmapiiri. Positiivista ilmapiiriä edellyttää tiimin yhteisten arvojen kunnioittaminen sekä moniammatillisen tiimin vuorovaikutuksen ylläpitäminen. Lisäksi tutkimuksessa otettiin esille tiimin sisällä tapahtuvat jännitteet eri ammattilaisten kesken, jotka voivat olla välttämättömiä moniammatillisen työn kehittämisen kannalta.

9 Pohdinta

9.1 Tutkimuksen arviointi

Tutkimus mukaili aikaisemmin laadittua tutkimussuunnitelmaa, joka tuki tutkimuksen tekoa. Aineistonkeruussa esiintyi haasteita kohderyhmän tavoittamisessa. Aluksi vastauksia tuli vähän siihen nähden, että kysely oli lähetetty yhteensä 14 Jyväskylän kaupungin päiväkodin johtajalle, joilla oli yhteensä 32 päiväkotia johdettavanaan sekä 2 johtavalle sosiaalityöntekijälle, joiden alaisena työskenteli 38 sosiaalityöntekijää ja 5 sosiaaliohjaajaa. Johtajia muistutettiin sähköpostiviestillä kyselystä, jonka ansiosta saatiin aineistoa kuitenkin sen verran kasaan, että se pystyttiin analysoimaan.

Noin puolet johtajista vastasi sähköpostiin ja ilmaisi välittäneensä viestin työntekijöilleen. Osa johtajista ei vastannut viestiin tai ilmoittanut välittävänsä viestiä eteenpäin, joten emme voineet olla varmoja siitä, onko kysely saavuttanut kohderyhmää. Viestin välittämisen lisäksi johtajat eivät varmaankaan voineet osaltaan vaikuttaa enempää siihen, ovatko työntekijät innokkaita vastaamaan tai haluavatko työntekijät ylipäätään vastata kyselyyn.

Vastausten määrään saattoi vaikuttaa osaltaan myös tutkimuksen toteuttamisen ajankohta, joka sijoittui alkusyksyyn, jolloin työntekijöillä varhaiskasvatuksessa on useimmiten kiirettä omalla työkentällään, kun lukuvuosi on vasta alussa ja uusi varhaiskasvatussuunnitelma on myös tänä syksynä otettu käyttöön. Vähäisestä vastausmäärästä pohdittiin myös, kuinka paljon työntekijät saavat tutkimuskyselyitä ylipäättään vastattavakseen ja kuinka paljon lukuisten eri kyselyiden määrä vähentää motivaatiota vastata kyselyihin.

Aineiston analysoinnin jälkeen pohdimme, olisiko haastattelumenetelmällä saanut kattavampaa ja yksityiskohtaisempaa aineistoa kasaan. Etsiessämme muita vastaavia tutkimuksia, moni tutkimuksen tekijä oli käyttänyt haastattelua ja vain pieni osa oli käyttänyt kyselyä menetelmänä. Webropol-kysely osoittautui kuitenkin ajankäytön ja helppouden vuoksi juuri meille sopivaksi aineistonkeruumenetelmäksi. Webropol-kyselyn valitseminen menetelmäksi säästi aikaa ja vaivaa, sillä ohjelma kokosi valmiit vastaukset yhteen raporttiin ja sitä kautta ne oli helppo analysoida. Haastattelu olisi vienyt paljon aikaa ja se ei anna niin suuria mahdollisuuksia kerätä aineistoa laaja-alaisesti, kun taas kyselyn avulla pystyttiin keräämään vastauksia koko kaupungin alueelta. Haastattelun etuna on kuitenkin se, että tilanteessa ollaan jatkuvassa vuorovaihtuksessa ja haastattelutilanne etenee joustavammin haastateltavien vastausten ehdoilla. Haastattelutilanteessa pystytään myös esittämään lisäkysymyksiä, jolloin vastaukset eivät jää tulkinnanvaraisiksi.

Haastateltavat voivat olla myös motivoituneempia ja avoimempia vastaamaan kysymyksiin kasvotusten. Kyselyä käytettäessä vastaukset voivat jäädä suppeiksi ja yksipuolisiksi, sekä vastauksia saattaa helposti tulkita eri tavalla kuin vastaaja on tarkoittanut. Tässä tutkimuksessa koimme kuitenkin saavamme riittävän aineiston kasaan.

Jälkeenpäin pohdittiin sitä, olisiko kyselyssä voinut ottaa esille myös perheen ja heidän roolinsa moniammatillisessa yhteistyössä. Vaikka tutkimus käsittelee varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työntekijöiden välistä yhteistyötä, on perheellä kuitenkin merkittävä rooli yhteistyön tekemisessä ja sen olisi voinut huomioida kyselyn kysymyksiä laatiessa.

Tutkimuksen tavoitteena oli kuvata lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä, sekä siinä ilmeneviä haasteita ja kehittämistarpeita varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työntekijöiden kokemana. Tutkimuksella haluttiin kartoittaa yhteistyön toteutusta, sujuvuutta ja haasteita, sekä kehittämiskohteita. Tutkimuksella pystyttiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin ja se eteni aikataulun mukaisesti, joten tutkimusta voidaan pitää onnistuneena.

9.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimukseen liittyy monia eettisiä kysymyksiä, jotka tekijöiden tulee ottaa tutkimuksessaan huomioon. Eettiset kysymykset tulevat esille esimerkiksi tiedon hankinnassa ja julkistamisessa. Eettisten periaatteiden tunteminen ja niiden mukaan toimiminen on tutkijoiden omalla vastuulla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 23.)

Tutkimuksen toteuttamista varten pyydettiin tutkimusluvut Jyväskylän kaupungilta sekä varhaiskasvatuksen että lastensuojelun puolelta. Tutkimus noudatti Jyväskylän Ammattikorkeakoulun raportointiohjeita. Tutkimusaineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti aineistoa vääristelemättä.

Kyselyn saatekirjeessä ilmoitettiin tutkimuksen taustatiedot sekä kerrottiin vastaajan hyväksyvän kyselyn vastausten analysoinnin ja käytön osallistuessaan kyselyyn. Kyselyyn vastattiin nimettömänä ja Webropol-ohjelma tallensi vastaukset ohjelmaan, jossa ne olivat salasanan takana. Vastausten analysointia varten vastaukset tulostettiin paperille, jotta niitä olisi helpompi käsitellä ja tehdä niihin tarvittavia merkintöjä. Vastauspaperit säilytettiin kuitenkin huolellisesti.

Kyselyä laatiessa mietittiin mitkä vastaajien taustatiedot ovat tutkimuksen kannalta olennaisia ja nämä kysymykset mietittiinkin tarkkaan harkiten mitä meidän tarvitsee tutkimuksen tekijöinä tietää. Työntekijöiden tarkempia henkilö- ja taustatietoja ei kysytty kyselyssä. Taustatiedoista kysyttiin pelkästään työntekijän ammattinimikettä, työkenttää sekä työskentelyaikaa työtehtävässä. Lisäksi taustatiedoista kysyttiin

työntekijän työskentelyaluetta, josta alun perin oli tarkoitus tutkia, oliko yhteistyöllä alueellisia eroja. Kysymys kuitenkin päätettiin määrittää vapaaehtoiseksi, jotta vastaajaa ei voisi hänen niin halutessaan tunnistaa. 25 vastaajasta 11 ilmoitti työskentelyalueensa, joten sitä ei ollut tutkimuksen kannalta järkevää käyttää työssä. Työskentelyaluetta ei tuoda kyselyssä esille eikä vastaajaa ja aluetta yhdistetty toisiinsa tutkimuksen tuloksissa, joten vastaajaa ei voida sen perusteella tunnistaa vastauksista.

Aineistoa analysoitaessa pohdittiin joidenkin kysymysten kohdalla, olisiko kysymyksiä voinut tarkentaa ja oliko vastaajat ymmärtäneet kysymykset oikein. Kyselytutkimus aiheuttaa myös osaltaan sen, että vastauksia voi helposti tulkinta väärin. Kysymysten tarkentaminen olisi voinut tapahtua vain lisäämällä tarkentavia tietoja kysymyksiin. Hirsjärvi ja muut (2009, 195, 198.) kertovat kysymysten tarkalla suunnittelulla ja kyselyn huolellisella laadinnalla pystyttävän vaikuttamaan tutkimuksen onnistumiseen. Kyselytutkimuksen haittoina pidetään sitä, ettei voida olla varmoja, miten vastaaja on ymmärtänyt kysymyksen tai kuinka rehellisesti ja vakavasti vastaaja vastaa annettuihin kysymyksiin. Lisäksi voidaan myös pohtia, onko vastaajalla tarpeeksi etukäteistietoa aiheesta ja vaikuttaako se vastauksiin. Kyselytutkimuksessa myös tulosten tulkinta voi osoittautua haasteelliseksi.

Kyselyn luotettavuutta miettiessä voidaan myös pohtia varhaiskasvatuksen työntekijöiden lastensuojelun tuntemusta. Osasivatko työntekijät erottaa lastensuojelun avohuollon muusta lastensuojelusta vai peilasivatko työntekijät kyselyyn vastatessaan yleisesti lastensuojeluun. Kyselyssä tai sen saatekirjeessä ei käytetty termiä lastensuojelun avohuolto vaan puhuttiin yleisesti lastensuojelusta. Tämä oli kuitenkin tietoinen valinta, sillä vastauksia haluttiin yleisellä tasolla lastensuojelusta, eikä sillä haluttu rajata kohderyhmän vastauksia. Tutkimuksen teoriaosuudessa ja tutkimuksen muissa osissa painotetaan suurimmaksi osaksi lastensuojelun avohuoltoa, mutta myös esimerkiksi lastensuojelun sijaishuollon ja varhaiskasvatuksen yhteistyön toimivuutta voidaan pitää yhtä tärkeää. Tällöin varhaiskasvatusta voidaan ajatella myös korjaavana toimintana, josta teoriaosuudessakin on puhuttu.

Ennen kyselyn julkaisua, kyselystä pyydettiin palautetta ohjaavalta opettajalta, jonka jälkeen tehtiin tarvittavat muutokset kysymyksiin ja niiden rakenteeseen, jotta kysymykset olisivat tarpeeksi selkeästi muotoiltu. Lisäksi kysely testattiin läpi ennen sen julkaisua. Myös Vehkalahden (2014, 20) mukaan kyselylomaketta käytettäessä ratkaisevaa tutkimuksen onnistumisen kannalta on se, ovatko kysymykset sisällöllisesti oikeanlaisia.

Tutkimuksen luotettavuutta vähentää se, että vastauksia saatiin vain 25, jolloin ei voida yleistää työntekijöiden näkemyksiä, kun vastaajamäärä kokonaismäärää nähden jää pieneksi. Viidellä vastaajista ei ollut kokemusta yhteistyöstä, joten voidaan myös pohtia, kuinka tämä on vaikuttanut vastauksiin, jos vastaajalla ei ole ollut oma-kohtaista kokemusta yhteistyöstä. Vastauksiin on voinut vaikuttaa kuulopuheet, muiden kokemukset tai vastaajan ennakoajatukset yhteistyöstä.

Tutkimuksen tuloksissa varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun vastauksia vertailtiin keskenään. Myös tässä voidaan ajatella luotettavuutta kriittisesti, sillä varhaiskasvatuksen puolelta vastaajia oli yli puolet enemmän kuin lastensuojelusta. Kyselyn vastaajamäärien voidaan siis ajatella vaikuttavan suuresti tutkimuksen luotettavuuteen.

9.3 Hyöty ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksessa nostettiin esille työntekijöiden kokemukset yhteistyön lähtökohdista, haasteista ja kehittämisestä. Tutkimuksessa toteutettua tietoa voidaan hyödyntää työn kehittämiseen työkentällä, sillä kehittämis ehdotukset ovat tulleet suoraan työntekijöiltä. Tutkimustulokset ovat hyvin samankaltaisia, kuin aiemmissa tutkimuksissa on todettu, joten voidaan myös todeta, että kehittämistyötä olisi hyvä ryhtyä tekemään, sillä samanlaisia haasteita Jyväskylässä on todettu olevan jo vuonna 2000. Vaikka kehittämistyötä on jo tehty, on yhteistyötä syytä kehittää edelleen.

Tutkimuksen hyötynä voidaan todeta se, että kohderyhmä on mahdollisesti jo tutkimuksen kyselyyn vastatessaan herännyt miettimään yhteistyön tilannetta. Kyselyn

vastauksista ilmeni myös kohderyhmän pitäneen yhteistyön tutkimista tärkeänä ja ajankohtaisena aiheena.

Jatkotutkimusehdotuksena voidaan esittää yhteistyön kehittämisen tutkiminen entistä tarkemmin ja konkreettisemmin. Tutkimuksen aineistossa nousi esille vahvemmin se, mikä yhteistyössä oli haasteellista tai mitä osa-aluetta voisi kehittää, mutta konkreettisempia kehittämissuhteita tuli vähemmän. Myös tutkimus, jonka pohjalta luotaisiin Jyväskylän kaupungille opas yhteistyöhön, johon kirjattaisiin yhteistyön pelisäännöt ja luotaisiin yhteiset toimintatavat, voisi olla työntekijöiden kannalta hyödyllinen.

Lisäksi tämä tutkimus osoitti, että varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyössä myös perhe on tärkeässä asemassa. Jatkotutkimuksissa voitaisiin huomioida perhelähtöisyyttä esimerkiksi kartoittamalla perheen asemaa moniammatillisen yhteistyön jäsenenä sekä selvittää, miten perheen oikeudet varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välisessä tiedon jakamisessa vaikuttavat osapuolten väliseen yhteistyöhön.

Tutkimuksesta nousseiden johtopäätösten pohjalta myös varhaiskasvatuksen työntekijöiden lastensuojelun osaamista ja koulutuksesta saadun tiedon riittävyttä tähän olisi syytä tutkia. Vastauksista nousi erityisesti Sosionomien lastensuojeluosaaminen.

-- Työntekijöiden erilainen koulutustausta vaikuttaa tietoon. Sosionomeilla eniten tietoa lastensuojelusta. (Vk 5)

Sosionomeilla koetaan olevan eniten tietoa lastensuojelusta, mutta millä tasolla on muiden koulutusalojen osaaminen. Tätä olisi ehkä syytä tutkia lisää, jotta jo koulutuksissa voitaisiin tuottaa enemmän perusasioita lastensuojelusta, joka näin ollen helpottaisi työntekijöiden käytännön työtä.

Lähteet

- Ahopalo, J. 2011. Päivähoidon työntekijän lasta koskevan huolen käsittely osana ennaltaehkäisevää lastensuojelua. Pro-gradu tutkielma. Itä-Suomen Yliopisto. Yhteiskuntatieteiden laitos ja kauppatieteiden tiedekunta. Viitattu 10.11.2017. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20110390/urn_nbn_fi_uef-20110390.pdf
- Frost, N. & Robinson M. 2004. Social work practice and identity in joined-up teams: Some findings from a research project. *Social Work & Social Sciences Review* 11(3).
- Eerola-Pennanen, P., Vuorisalo, M. & Raittila, R. 2017. Johdatus varhaiskasvatukseen. Teoksessa Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Toim. Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen P. Tampere: Vastapaino.
- Ennakkotieto: Lastensuojelu 2016. 2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 11.10.2017. <https://www.thl.fi/fi/tilastot/tilastot-aiheittain/lasten-nuorten-ja-perheiden-sosiaalipalvelut/lastensuojelu>
- Eriksson, E. & Arnkil, T. E. 2012. Huoli puheeksi. Opas varhaisista dialogeista. Stakes. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Viitattu 17.10.2017. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90845/URN_ISBN_978-951-33-1792-8.pdf?sequence=1
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9.p. Helsinki: Edita Publishing.
- Heinämäki, L. 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. Erityispäivähoito - lapsen mahdollisuus. Stakes. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 58.
- Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hoppari, R. 2014. Moniammatillinen yhteistyö varhaiskasvatuksen kokemana. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta, yhteiskuntapolitiikka. Viitattu 30.10.2017. http://www.aikuissosiaalityo.fi/files/3810/Moniammatillinen_yhteistyö_varhaiskasvatuksen_kokemana.pdf
- How to work in multi-disciplinary teams. 2005. Community Care. Viitattu 9.11.2017. <http://www.communitycare.co.uk/2005/10/27/how-to-work-in-multi-disciplinary-teams/>
- Huhtanen, K. 2004a. Varhainen Puuttuminen. Erityisen tuen tarpeen kohtaaminen päivähoitossa. Helsinki: Finn Lectura.
- Huhtanen, K. 2004b. Varhainen puuttuminen - ennalta ehkäisevää ja korjaavaa toimintaa yhteiskunnan eri tasoilla. Teoksessa Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Toim. Keskinen, S. & Virjonen, H. Helsinki: Tammi.

Hämeen-Anttila, L. 2017. Lasten ja perheiden sosiaalipalvelut. Teoksessa Sosiaalityön käsikirja. Toim. Kananoja, A., Läheinen, M. & Marjamäki, P. Helsinki: Tietosanoma.

Isoherranen, K. Rekola, L. & Nurminen, R. 2008. Enemmän yhdessä - moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit.

Isoherranen, K. 2012. Uhka vai mahdollisuus- moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Akateeminen väitöskirja. Helsingin Yliopisto. Sosiaalityöiden laitos. Viitattu 7.11.2017.

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37493/isoherranen_vaitoskirja.pdf

Improving Inter-professional Collaborations: Multi-Agency working for children's wellbeing. N.d. University of Bath. Viitattu 1.11.2017. <http://opus.bath.ac.uk/18442/>

Jalkanen, S. & Kytönen, L. 2000. Päivähoidon ja lastensuojelun yhteistyö - osa lapsen tukiverkosta. Opinnäytetyö. Jyväskylän Ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Varastokirja.

Jyväskylän varhaiskasvatussuunnitelma. 2017. Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut. Viitattu 8.11.2017.

<https://peda.net/opetussuunnitelma/ksops/vasu2017>

Järviluoto S. & Mäkinen M. 2009. Päivähoidon ja lastensuojelun yhteistyö. Toimivia käytäntöjä ja kipupisteitä Kallio- Alppiharju-Pasilan päivähoitoalueella. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. YAMK- tutkinto. Viitattu 10.11.2017.

<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/3691/paivahoi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kainulainen, A. 2007. Päivähoito lapsen avoimuutena tukitoimena. Tukitoimen toteuttaminen moniammatillisena yhteistyönä. Pro Gradu- tutkielma. Jyväskylän Yliopisto. Varhaiskasvatuksen laitos. Viitattu 10.11.2017.

https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18216/URN_NBN_fi_jyu-2007273.pdf?sequence=1

Kananen, J. 2011. KVANTTI - Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän Ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus Opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän Ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2014. Verkkotutkimus opinnäytetyönä: Laadullisen ja määrällisen verkkotutkimuksen opas. Jyväskylän Ammattikorkeakoulu.

Kivimäki, S. 2009. Päivähoidon ja lastensuojelun välinen yhteistyö lapsen ja perheen tukena. Yhteistyön lähtökohdat, ongelmat ja kehittämiskohteet aikakauslehtien artikkeleiden kuvaamina. Pro-gradu tutkielma. Tampereen yliopisto, sosiaalityön tutkimuksen laitos. Viitattu 31.10.2017. <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/80823/gradu03726.pdf?sequence=1>

Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) 2017. Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino.

Koivunen, P-L. 2013. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. 2. p. Jyväskylä: PS-kustannus.

Korkalainen, P. 2010. Moniammatillinen kasvatuskumppanuus - Lastensuojelun, perhetyön ja päivähoiton yhteistyön toimintamalli. Tiivistelmä. Koskeverkko. Viitattu 30.10.2017. <http://koskeverkko.fi/wp-content/uploads/2014/02/30.8.2010-Lastensuojelun-perhety%C3%B6n-ja-p%C3%A4iv%C3%A4hoidon-yhteisty%C3%B6n-toimintamalli.pdf>

Korpilahden sosiaaliasema. 2017. Jyväskylän kaupunki. Sosiaalipalvelut. Viitattu 22.10.2017. <http://www.jyvaskyla.fi/sosiaalipalvelut/sosiaaliasemat/korpilahti>

L 22.9.2000/812. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. Viitattu 27.9.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812#L3>

L 417/2007. Lastensuojelulaki. Viitattu 25.9.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L5P26>

L 36/1973. Varhaiskasvatuslaki. Viitattu 16.10.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Lastensuojelu. 2017. Jyväskylän kaupunki. Lapsiperheiden ja nuorten sosiaalipalvelut. Viitattu 22.10.2017. <http://www.jyvaskyla.fi/sosiaalipalvelut/lastensuojelu>

Lastensuojeluilmoitus. N.d. Jyväskylän kaupunki. Lapsiperheiden ja nuorten sosiaalipalvelut. Viitattu 17.10.2017. <http://www.jyvaskyla.fi/sosiaalipalvelut/lastensuojelu/ilmoitus>

Lastensuojelun ja päivähoiton yhteistyötä kehitettävä. 2012. Lehdistötiedote. Lastensuojelun keskusliitto. Viitattu 30.10.2017. <https://www.lskl.fi/teemat/ehkaiseva-tyo/lastensuojelun-ja-paivahoidon-yhteistyota-kehitettava/>

Mahkonen, S. 2010. Lastensuojelu ja laki. Helsinki: Edita Prima.

Moisio, S., Majuri-Naappi, A., Kauppinen, R. & Pelkonen, E. 2014. Lastensuojelun käsikirja varhaiskasvatuspalveluissa. Jyväskylän Kaupunki.

Pohjola, P. & Korhonen, S. 2014. Social work as knowledge work: knowledge practices and multi-professional collaboration. Taylor & Francis Online. Viitattu 9.11.2017. <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2156857X.2014.926285>

Päiväkodit. 2017. Jyväskylän kaupunki. Varhaiskasvatus ja esiopetus. Viitattu 22.10.2017. <http://www.jyvaskyla.fi/paivahoito/paivakodit>

Räty, T. 2015. Lastensuojelulaki. Käytäntö ja soveltaminen. Helsinki: Edita Publishing.

Taskinen, S. 2012. Lastensuojelulain soveltaminen. Helsinki: Sanoma Pro.

Tapionkadun Sosiaaliasema. 2017. Jyväskylän kaupunki. Lapsiperheiden ja nuorten sosiaalipalvelut. Viitattu 22.10.2017

<http://www.jyvaskyla.fi/sosiaalipalvelut/lastensuojelu/tapionkatu>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. & 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Turja, L. 2017. Oppimisen ja kehityksen haasteet. Teoksessa Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Toim. Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen P. Tampere: Vastapaino.

Valli, R. & Perkkilä, P. 2015. Nettikyselyt ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Toim. R. Valli & J. Aaltola. Jyväskylä: PS-kustannus.

Varhaiskasvatus 2016. 2017. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Tilastoraportti. Viitattu 22.10.2017. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135183/Tr29_17_vuositalasto.pdf?sequence=5

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2016. Määräys 39/011/2016. Opetushallitus.

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Finn lectura.

Vincent, S. 2015. Early intervention: Supporting and strengthening families. Protecting children and young people series. Edinburgh: Dunedin.

Webropolin laadunvarmistustyökalut. N.d. Viitattu 1.11.2017. <http://webropol.fi/kayttotarkoitukset/laadunvarmistus/#.WfmEtWi0PIU>

Liitteet

Liite 1. Webpropol-kysely

Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyö Jyväskylässä

Hyvä vastaaja,

Opiskelemme Jyväskylän Ammattikorkeakoulussa sosiaalialan koulutusohjelmassa. Teemme opinnäytetyötä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyöstä Jyväskylässä. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää minkälaista yhteistyö lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä on, sekä millaisia varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työntekijöiden kokemukset ovat yhteistyöstä ja sen haasteista. Tutkimuksella haluamme kartoittaa onko yhteistyö sujuvaa, miten yhteistyötä toteutetaan ja liittyykö siihen jonkinlaisia haasteita. Lisäksi tarkoituksena on selvittää, kuinka päivähoiton ja lastensuojelun välistä yhteistyötä voitaisiin työntekijöiden mielestä kehittää.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat päivähoiton ja lastensuojelun työntekijät, jotka työskentelevät Jyväskylässä.

Toteutamme tutkimuksen webpropol-kyselynä. Kysely sisältää sekä strukturoituja, että avoimia kysymyksiä. Vastaukseen kuluu aikaa noin 15-20 minuuttia. Kyselyyn vastataan nimettömänä ja vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Vastatessasi kyselyyn annat luvan analysoida ja käyttää vastauksiasi opinnäytetyössämme.

Opinnäytetyön ohjaajina toimivat Timo Hintikka ja Tiina Lautamo Jyväskylän Ammattikorkeakoulusta.

Vastausaika kyselyyn on maanantaihin 9.10.2017 asti.

Kiitos vastauksestasi!

Ystävällisin terveisin,

Allsa Rauhanen ja Ella Pulkkinen
Jyväskylän Ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

1. Ammattinimike

2. Työskentelen *

- Päivähoidossa
- Lastensuojelussa

3. Kaupunginosa/alue, jossa työskentelen (Vapaaehtoinen vastaus)

4. Olen toiminut kyseisessä työtehtävässä *

- Alle vuoden
- 1-2 vuotta
- 3-5 vuotta
- 5-10 vuotta
- yli 10 vuotta

5. Onko sinulla kokemusta päivähoidon ja lastensuojelun välisestä yhteistyöstä?

- On, millaista?
- Ei (Siirry kysymykseen 7.)

6. Oletko kokenut yhteistyössä jonkinlaisia haasteita?

- Kyllä, millaisia?
- En

7. Millaiset asiat mielestäsi edistävät yhteistyötä? ***8. Millaiset asiat mielestäsi estävät yhteistyötä? ***

9. Miten vaihtolovelvollisuus ja lainsäädäntö vaikuttavat yhteistyöhön? ***10. Koetko, että yhteistyö päivähoidon ja lastensuojelun välillä on riittävää? ***

- Kyllä, yhteistyö on riittävää
- Ei, yhteistyö ei ole riittävää
- En osaa sanoa

11. Onko yhteistyötä yritetty kehittää? *

- Kyllä, miten?
- Ei
- En osaa sanoa

12. Miten yhteistyötä voisi mielestäsi kehittää? ***13. Muuta kommentoitavaa aiheesta**

Liite 2. Saatekirje

Hei,

Opiskelemme Jyväskylän Ammattikorkeakoulussa sosiaalialan koulutusohjelmassa. Teemme opinnäytetyötä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyöstä Jyväskylässä. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää minkälaista yhteistyö lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä on, sekä millaisia varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työntekijöiden kokemukset ovat yhteistyöstä ja sen haasteista. Tutkimuksella haluamme kartoittaa, onko yhteistyö sujuvaa, miten yhteistyötä toteutetaan ja liittyykö siihen jonkinlaisia haasteita. Lisäksi tarkoituksena on selvittää, kuinka päivähoiton ja lastensuojelun välistä yhteistyötä voitaisiin työntekijöiden mielestä kehittää.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat päivähoiton ja lastensuojelun työntekijät, jotka työskentelevät Jyväskylässä.

Toteutamme tutkimuksen webropol-kyselynä. Kysely sisältää sekä strukturoituja, että avoimia kysymyksiä. Vastaamiseen kuluu aikaa noin 15-20 minuuttia. Kyselyyn vastataan nimettömänä ja vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Vastatessasi kyselyyn annat luvan analysoida ja käyttää vastauksiasi opinnäytetyössämme.

Opinnäytetyön ohjaajina toimivat Timo Hintikka ja Tiina Lautamo Jyväskylän Ammattikorkeakoulusta.

Linkki kyselyyn:

<https://www.webpolsurveys.com/S/CDC46F6D197E47FA.par>

Ystävällisin terveisin,
Alisa Rauhanen ja Ella Pulkkinen
Jyväskylän Ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

Liite 3. Muistutusviesti kyselystä

Hei,

Lähetimme teille muutama viikko sitten kyselyn liittyen opinnäytetyöhömmе, jonka aiheena on varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyö Jyväskylässä.

Toivoisimme saavamme vielä lisää vastauksia kyselyyn.

Pystyisittekö ottamaan asian puheeksi tiimissänne tai edelleen lähettää tämän viestin muistutuksena.

Kaikki vastaukset ovat meille tärkeitä.

Linkki kyselyyn:

<https://www.webpolsurveys.com/S/CDC46F6D197E47FA.par>

Ystävällisin terveisin:

Alisa Rauhanen ja Ella Pulkkinen

Jyväskylän Ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma